

NAZWA ELEMENTU PROJEKTU BUDOWLANEGO		PROJEKT ARCHITEKTONICZNO - BUDOWLANY		
NUMER TOMU / ŁĄCZNA LICZBA TOMÓW		2/3		
NAZWA ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO		ODBUDOWA ZABYTKOWEJ KAPLICY ORACZEWSKICH PW. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W MORAWICY NA BUDYNEK SAKRALNY NA DZ. NR. EWID. 339/14, OBRĘB 0001, PRZY UL. SPACEROWEJ 6, 26-026, W MORAWICY		
ADRES OBIEKTU BUDOWLANEGO		ul. Spacerowa 6; 26-026, Morawica, pow. kielecki		
KATEGORIA OBIEKTU BUDOWLANEG		X		
NAZWA JEDNOSTKI EWIDENCYJNEJ NAZWA I NUMER OBRĘBU EWIDENCYJNEGO NA KTÓRYCH OBIEKT JEST USYTUOWANY		Jednostka ewidencyjna: 260412_4, Morawica Miasto Obręb: 0001 Morawica Działka nr. 339/14		
IMIĘ I NAZWISKO LUB NAZWA INWESTORA		Parafia Rzym.-Kat. Pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Morawicy ks. Janusz Ciszek		
ZAKRES OPRACOWAN IA	PEŁNIONA FUNKCJA PROJEKTOW A	IMIĘ I NAZWISKO SPECJALNOŚĆ I NUMER UPRAWNIEN BUDOWLANYCH	DATA OPRACOWANIA	PODPIS
Architektura	Projektant Spec. uprawnień Nr uprawnień	Ewelina Gardyńska-Kieliś arch. do proj. bez ogran. 231/SWOKK/2015	listopad 2023	
Architektura	Sprawdzający Spec. uprawnień Nr uprawnień	Włodzimierz Tracz arch. do proj. bez ogran. 54/98 B-B	listopad 2023	

Spis treści projektu architektoniczno-budowlanego

I. Część opisowa (str. 5-48)

1. Rodzaj i kategoria obiektu budowlanego będące przedmiotem zamierzenia budowlanego	5
2. Zarys historii i stan obiektu budowlanego	5
2.1 Kaplica Oraczewskich w Morawicy	5
2.2 Historia parafii.....	6
2.3 Historia obiektu Kaplicy Oraczewskich.....	7
2.4 Forma architektoniczna obiektu Kaplicy Oraczewskich	7
2.5 „Trwała ruina” po kaplicy. Stan obecny	10
3. Działania konserwatorskie	11
3.1 Program konserwatorski	11
3.2 Program prac konserwatorskich muru kamiennego z wapienia, kamiennego cokołu z piaskowca szarego i kamiennych detali architektonicznych z piaskowca szarego.....	12
4. Zamierzony sposób użytkowania oraz program użytkowy obiektu budowlanego	
5. Układ przestrzenny oraz forma architektoniczna obiektu budowlanego, w tym jego wygląd zewnętrzny	24
5.1 Założenia projektowe, przeznaczenie, forma i funkcja	24
5.2 Dostępność dla osób niepełnosprawnych	30
6. Charakterystyczne parametry obiektu budowlanego.....	30
6.1 Charakterystyczne dane liczbowe.....	30
6.2 Zestawienie pomieszczeń – program użytkowy	31
7. Opinia geotechniczna oraz informacja o sposobie posadowienia obiektu budowlanego	31
8. Liczba lokali mieszkalnych i użytkowych.....	31
9. Liczba lokali mieszkalnych dostępnych dla osób niepełnosprawnych	31
10. Opis zapewnienia niezbędnych warunków do korzystania z obiektów użyteczności publicznej mieszkalnictwa budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne o których mowa w art. 1 konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. w tym osoby starsze	32
11. Parametry techniczne obiektu budowlanego charakteryzujące wpływ obiektu budowlanego na środowisko i jego wykorzystywanie oraz na zdrowie ludzi i obiekty sąsiednie pod względem:	

11.1	Zapotrzebowania i jakości wody oraz ilości, jakości i sposobu odprowadzania ścieków.....	32
11.2	Emisja zanieczyszczeń gazowych, w tym zapachów, pyłowych i płynnych, z podaniem ich rodzaju, ilości i zasięgu rozprzestrzeniania się	32
11.3	Rodzaj i ilości wytwarzanych odpadów	33
11.4	Właściwości akustycznych oraz emisji drgań, a także promieniowania, w szczególności jonizującego, pola elektromagnetycznego i innych zakłóceń, z podaniem odpowiednich parametrów tych czynników i zasięgu ich rozprzestrzeniania się	33
11.5	Wpływu obiektu budowlanego na istniejący drzewostan, powierzchnię ziemi, w tym glebę, wody powierzchniowe i podziemne.....	33
12.	Analiza technicznych, środowiskowych i ekonomicznych możliwości realizacji wysoce wydajnych systemów alternatywnych zaopatrzenia w energię i ciepło, w tym zdecentralizowanych systemów dostawy energii opartych na energii ze źródeł odnawialnych, kogenerację, ogrzewanie lub chłodzenie lokalne lub blokowe, w szczególności, gdy opiera się całkowicie lub częściowo na energii z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 2 pkt. 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2020 r. poz. 261, 284, 568, 695, 1086 i 1503), oraz pompy ciepła	33
13.	Analiza technicznych i ekonomicznych możliwości wykorzystania urządzeń, które automatycznie regulują temperaturę oddzielnie w poszczególnych pomieszczeniach lub w wyznaczonej strefie ogrzewanej, zgodnie z § 135 ust. 7-10 i § 147 ust. 5-7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowania (Dz. U. z 2019 r. poz. 1065 oraz z 2020 r. poz. 1608).....	34
14.	Informacja o zasadniczych elementach wyposażenia budowlano- instalacyjnego zapewniających użytkowanie obiektu budowlanego zgodnie z przeznaczeniem	
14.1	Układ konstrukcyjny.....	34
14.2	Przegrody pionowe i poziome.....	36
14.2.1	Przegrody pionowe zewnętrzne	36
14.2.2	Przegrody poziome	38
14.3	Elewacje	38
14.4	Sufity	39
14.5	Posadzki.....	40
14.6	Stolarka drzwiowa i okienna zewnętrzna	40
14.7	Oświetlenie.....	40

14.8 Instalacja elektryczna i niskoprądowa	40
14.9 Detal architektoniczny	40
14.9.1 Detal na zewnątrz	40
14.9.2 Detal wewnątrz	41
14.10 Dach	41
15. Dane dotyczące warunków ochrony przeciwpożarowej	41
15.1 Charakterystyka ogólna	42
15.2. Powierzchnia, wysokość i liczba kondygnacji	42
15.3 Kategoria zagrożenia ludzi oraz przewidywana liczba osób na każdej kondygnacji i w pomieszczeniach, których drzwi ewakuacyjne powinny otwierać się na zewnątrz pomieszczeń	43
15.4 Dane dotyczące warunków ochrony przeciwpożarowej	44
16. Informacja o zgodzie na odstępstwo, o którym mowa w art. 9 ustawy lub o zgodzie udzielonej w postanowieniu, o którym mowa w art. 6a ust. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej	47
17. Uwagi końcowe	47
Załącznik I Ekspertyza techniczna Kaplicy Oraczewskich sporządzona przez mgr inż. Sylwię Wdowik, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, październik 2023 r.	48
Załącznik II Opinia Geotechniczna dla zadania – Renowacja i odbudowa Kaplicy Oraczewskich w Morawicy, na działce nr. Ewid. 339/14	48

II. Część rysunkowa

• Rzut przyziemia poz. 110 cm	A_1
• Rzut przyziemia poz. 230 cm	A_2
• Rzut więźby dachowej	A_3
• Rzut dachu	A_4
• Rzut przyziemia – wstępna aranżacja wnętrza	A_5
• Elewacja frontowa i boczna – północna	A_6
• Elewacja tylna i boczna – południowa	A_7
• Przekrój A-A budynku	A_8
• Przekroje B-B i C-C budynku	A_9
• Zestawienie stolarki okiennej i drzwiowej	A_10
• Detal portalu – stan istniejący	A_11
• Detal portalu, profil okna	A_12
• Detal systemu hydroizolacji ist. kamiennego fundamentu, cokołu i muru	A_13

1.0 RODZAJ I KATEGORIA OBIEKTU BUDOWLANEGO BĘDĄCE PRZEDMIOTEM ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO

Przedmiotem zamierzenia budowlanego jest:

ODBUDOWA ZABYTKOWEJ KAPLICY ORACZEWSKICH PW. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W MORAWICY NA BUDYNEK SAKRALNY NA DZ. NR. EWID. 339/14, OBRĘB 0001, PRZY UL. SPACEROWEJ 6, 26-026, W MORAWICY

Rodzaj obiektu budowlanego:

Budynek sakralny wraz z wyposażeniem budowlano-instalacyjnym w postaci instalacji eklektycznej.

Kategoria obiektu budowlanego:

Kategoria X – budynki kultu religijnego, jak: kościoły, kaplice, klasztory, cerkwie, zbory, synagogi, meczety oraz domy pogrzebowe, krematoria.

Klasyfikacja obiektu budowlanego:

Zbiór główny 14 – budynki kultury i sztuki, radia i telewizji oraz budynki sakralne

Zbiór 148 – budynki sakralne – kościoły, kaplice, cerkwie, meczety itp.

2.0. ZARYS HISTORII I STAN OBECNY OBIEKTU BUDOWLANEGO

2.1. KAPLICA ORACZEWSKICH W MORAWICY

Dawna kaplica Oraczewskich to świadectwo historii Morawicy i początków kultu religijnego na wzgórzu. Wartość zabytkową obiektu i jego potencjał zauważono i wykorzystano z końcem XX w. Obiekt w formie „trwałej ruiny” był przyczynkiem do zrodzenia się idei powstania w Morawicy Kalwarii Świętokrzyskiej. Ważnym etapem budowy kompleksu kaplic stacyjnych drogi krzyżowej z inicjatywy parafii był „remont” zabytkowych pozostałości po Kaplicy Oraczewskich – głównego elementu kalwarii na wzgórzu. Obecnie jest inicjatywa przywrócenia formy i funkcji nieużytkowanego od prawie 100 lat pierwotnie sakralnego obiektu, który ma ogromne znaczenie dla miasta Morawicy. Kaplica ma wartość historyczną, gdyż mocno związana jest z historią miasta, zarządcą Morawicy w XIX wieku Edmundem Oraczewskim i fundatorkami obiektu jego żoną – Hortensją z Wielopolskich Oraczewską i Fryderyką hrabiną Wielopolską. Edmund Oraczewski (1809-1871), odziedziczył Morawicę w spadku w 1837 roku i zarządzał nią do 1898 roku. Obok historii na wartość kaplicy składa się architektura obiektu, który reprezentuje styl neogotyku

tudorowskiego i jest jedynym obiektem w województwie świętokrzyskim zaprojektowanym w tym stylu oraz przez pruskiego architekta Friedricha Augusta Stülera¹.

2.2. HISTORIA PARAFII

1 lipca 1974 r. ks. Stanisław Kornecki został mianowany pierwszym proboszczem i organizatorem parafii w Morawicy.

30 maja 1975 roku ks. Stanisław Kornecki otrzymał pozwolenie na budowę kaplicy na wzgórzu 251, około 180 metrów na wschód od ruin dawnej kaplicy. Nowy kościół parafialny pw. św. Bartłomieja w Morawicy zaczęto budować w 1975 r., a zakończono z końcem 1978 r. Oficjalnej konsekracji nowego kościoła oraz erekcji parafii dokonano 21 czerwca 1981 r.

W 1986 r., 8 września parafia zakupiła dawny podworski obiekt sakralny wraz z terenem wokół i na zachód od kościoła. Teren o powierzchni 3,57 ha obejmował wzgórze wraz z ruinami kaplicy, które ogrodzono i zabezpieczono wraz z umieszczeniem tablic ostrzegawczych.

7 grudnia 1986 roku ks. biskup Stanisław Szymecki poświęcił wzgórze wraz z ruinami kaplicy. Niestety poważne zniszczenia spowodowane brakiem odpowiedniej opieki i podstawowego zabezpieczenia ze strony dotychczasowego właściciela – Urzędu Gminy oraz kryzys gospodarczy stawały pod znakiem zapytania możliwości zabezpieczenia i uratowania kaplicy.

Wkrótce podjęto działania służące stworzeniu wokół ruin dawnej kaplicy Oraczewskich Kalwarii Świętokrzyskiej. Projekty i plany architektoniczne kalwarii sporządził zespół plastyków: Władysław Markiewicz, Jerzy Mechnio oraz Elżbieta Kaleta, którzy wykonali stacje drogi krzyżowej z morawickiego wapienia. Podczas prac nad Kalwarią Świętokrzyską relikty dawnej kaplicy zostały z nią dobrze związane kompozycyjnie, ale przede wszystkim zostały zabezpieczone. Poświęcenie i otwarcie stworzonego „nowego-starego” miejsca nastąpiło 14 września 1997 r., przez biskupa Kazimierza Ryczana.

¹ **Friedrich August Stüler**, był jednym z wiodących architektów swoich czasów. Urodził się 28 stycznia 1800 roku w starej patrycjuszowskiej rodzinie w mieście Mühlhausen w Turynii. Od 1818 roku studiował w Berlinie pod okiem wybitnego architekta Karla Friedricha Schinkla. W latach 1829-30 wraz z Eduardem Knoblauchem i Woldemarem Hermannem podróżował po Francji i Włoszech, a w 1831 roku odwiedził Rosję. Po powrocie uzyskiwał kolejne stanowiska, aż wreszcie w 1842 król pruski Fryderyk Wilhelm IV uczynił go królewskim architektem. Projektując bardzo liczne budowle użyteczności publicznej, pałace i kościoły, Stüler posługiwał się głównie stylistyką neorenesansową, klasycystyczną i neogotycką. Wśród najbardziej znanych jego prac jest odbudowa rodowej siedziby Hohenzollernów, czyli zamku Hohenzollern w Szwabii, budowa gmachu Nowego Muzeum w Berlinie, zamku w Schwerinie będącego rezydencją książąt meklemburskich, gmachu Muzeum Narodowego w Sztokholmie, Akademii Nauk w Budapeszcie, a także potężnej Nowej Synagogi w Berlinie. Wśród realizacji na ziemiach polskich, do najbardziej znanych, zachowanych do dzisiaj dzieł Stülera, zaliczyć możemy kościół Najświętszego Zbawiciela w Poznaniu, gmach Nowego Ratusza we Wrocławiu, pałac Radolińskich w Jarocinie, ratusz w Skwierzynie, południowe skrzydło pałacu królewskiego we Wrocławiu, pałac w Dąbrowce Wielkopolskiej, neogotycki pałac w Rokosowie, czy neorenesansowy pałac w Strzelcach. W wielu innych przypadkach, projekty Stülera służyły, podobnie jak w Rogoźnie, rozbudowie lub przebudowie istniejących budowli (choćby nadbudowa wieży kościoła w Trzebiatowie, czy neogotycka przebudowa pałacu w Margońskiej Wsi). Stüler zmarł 18 marca 1865 w Berlinie. <https://oborniki.naszemiasto.pl/historia-rogozinska-pamiatka-po-znanym-niemieckim/ar/c1-4709675>

Od roku 2003 proboszczem parafii jest ks. Jan Cizek, który jest inicjatorem tego przedsięwzięcia.

2.3. HISTORIA OBIEKTU KAPLICY ORACZEWSKICH

Fundatorami kaplicy były Hortensja z Wielopolskich Oraczewska i Fryderyka hr. Wielopolska. Mąż Hortensji, Edmund Oraczewski, odziedziczył Morawicę w spadku w 1837 roku i zarządzał nią do 1898 roku. Około 1840 roku zdecydowano się wybudować rodową kaplicę, a do jej zaprojektowania zatrudniono pruskiego architekta Friedricha Augusta Stülera (1800-1865), ucznia wybitnego architekta Karla Fridricha Schinkla (1781-1840) z którym Stüler na początku swojej kariery współpracował.

Funkcję sakralną kaplica spełniała od wybudowania do II wojny światowej. Pod koniec XIX stulecia, w latach 90., uzyskała nawet rangę kościoła filialnego. Niestety uległa zniszczeniu w czasie działań wojennych. Będąc punktem obserwacyjnym dla niemieckich żołnierzy, 15 stycznia 1945 r. została ostrzelana przez radziecką artylerię. Pociski zniszczyły dach i mury, a odłamki pocisków uszkodziło ołtarz wraz ze znajdującym się tam obrazem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny. Mimo chęci mieszkańców Morawicy remontu kaplicy, zgromadzenia przez nich niezbędnego materiału, zakupu i zlasowania wapna, nie otrzymali oni zgody na prace przy kaplicy. Po II wojnie światowej kaplica wraz z terenem ją otaczającym przeszła na rzecz Skarbu Państwa.

Mocno zniszczone założenie wystawione na działanie czynników atmosferycznych oraz grabieże zostało doprowadzone do ruiny. Pozostałości po kaplicy zostały uznane za zabytek najpierw w 1957 r., następnie dziesięć lat później. Wpis do rejestru uchronił przed całkowitą rozbiórką ruiny obiektu, ale nie doprowadził do rekonstrukcji kaplicy mimo podejmowania takich kroków w latach 50., 80. oraz 90. XX wieku. W latach 90. XX wieku zastosowano „konserwację zachowawczą” w postaci „trwałej ruiny”, która spowodowała rozebranie sporej części murów i zabezpieczeniem pozostałości.

2.4. FORMA ARCHITEKTONICZNA OBIEKTU KAPLICY ORACZEWSKICH

W Morawicy na zlecenie Oraczewskich Friedrich August Stüler zaprojektował neogotycki obiekt sakralny, w stylu gotyku tudorowskiego. Kaplica rodu Oraczewskich pod względem wyglądu architektonicznego przypominała nieco zaprojektowany również przez Stülera i wybudowany w zbliżonym czasie (1843) neogotycki pałacyk myśliwski Letzlingen (il. 1), czy neogotycki pałac rodziny Von Below (1840-1845) (il. 2).

il. 1 Pałacyk myśliwski Letzlingen

il. 2 Pałac rodziny von Below w Rzućewie

Kaplica w Morawicy była niewielkim, wolnostojącym budynkiem na planie prostokąta, o wymiarach zewnętrznych 10,00 na 14,00 m. Wnętrze składało się z jednoprzestrzennego pomieszczenia o wymiarach 6,80x10,75 m, zamkniętego murami o grubości około 85 cm, frontowa grubości 100 cm wzniesionymi głównie z miejscowego kamienia wapiennego „dzikiego”, na zaprawie wapiennej. Na profilowanym gzymsie oparty był stromy, dwuspadowy dach, o spadku około 50 stopni. Z czerwonej, palonej cegły wykonano niektóre elementy wzmacniające mur, jak łęki portalu i okien czy prawdopodobnie gzyms wieńczący, cegła występuje również w pilastrach szczególnie od wewnątrz. Do wykonania profilowanych detali, tj. obramiania portalu, obramień okien oraz profilowanego cokołu użyto obrobionego szarego piaskowca.

Obiekt pierwotnie był w całości tynkowany, zarówno z zewnątrz, jak i wewnątrz. Lico ścian oprócz filarów było artykułowane pilastrami, które na bocznych elewacjach, przy narożnych filarach, były boniowane w tynku, zaś wewnątrz pilastry miały profilowane bazy, trzony z pionowym żłobkowaniem i głowice z geometrycznym ornamentem. Od wewnątrz na dłuższych bokach, pomiędzy oknami, były płyciny o zarysie okien. Pod oknami wmontowane były epitafia rodu Oraczewskich i Wielopolskich. Wewnątrz kaplicy, od strony wejścia był drewniany chór, na który prowadziły drewniane schody przy murze frontowym, zaś po drugiej stronie, na osi wejścia znajdował się ołtarz z obrazem Niepokalanego Poczęcia N.M.P.

Narożniki obiektu ujęte są czterema ośmiobocznymi filarami, osadzonymi jak ściany przyziemia na kamiennym cokole, o zwężającym się do góry trzonie. Filary podzielone były wąskimi profilowanymi gzymsami oraz przewiązkami z dekoracją roślinną, zwieńczone krenelażowymi blankami. Od frontu oprócz dwóch filarów narożnych, dwa półfilary dzielące symetrycznie fasadę na trzy części. Główna, środkowa oś podkreślona portalem o profilowanym obramieniu i zamkniętym łukiem tudorów, z lekkim zaznaczeniem „oślego grzbietu”, nad nim było okrągłe rozetowe okno. Elewacja frontowa jest trójosiowa, na dwóch bocznych osiach nisze zamknięte półkoliście. Filary o przekroju ośmioboku przechodziły, ponad trójkątny szczyt, w blankowane wieżyczki. Szczyt

fasady wieńczyła sygnaturka z krzyżem, zaś skosy neogotycki krenelaż. Elewacja tylna była skromniejsza, jedynie miała narożne filary i rozetę na osi szczytu, a szczyt był schodkowy zwieńczony niewielką kapliczką. Elewacje boczne miały po dwa symetrycznie rozmieszczone okna, zamknięte podobnie jak portal lekkim łukiem tudora. Obiekt neogotyckiej kaplicy Oraczewskich znany jest z źródeł ikonograficznych (m.in. il. 3-6).

il. 3 Stan kaplicy z 1990 r. [Morawica. Orzeczenie techniczne dotyczące możliwości zachowania jako ruiny trwałej kaplicy w Morawicy, woj. kieleckie, Warszawa, październik 1990 r.]

il. 4 Stan kaplicy z 1990 r. [Morawica. Orzeczenie techniczne dotyczące możliwości zachowania jako ruiny trwałej kaplicy w Morawicy, woj. kieleckie, Warszawa, październik 1990 r.]

il. 5 Stan kaplicy z 1990 r. [Morawica. Orzeczenie techniczne dotyczące możliwości zachowania jako ruiny trwałej kaplicy w Morawicy, woj. kieleckie, Warszawa, październik 1990 r.]

il. 6 Stan kaplicy z 1990 r. [Morawica. Orzeczenie techniczne dotyczące możliwości zachowania jako ruiny trwałej kaplicy w Morawicy, woj. kieleckie, Warszawa, październik 1990 r.]

2.5. „TRWAŁA RUINA” PO KAPLICY. STAN OBECNY

Obiekt zachowany jest po pierwotnym obrysie murów.

Frontowa elewacja zachowała się do wysokości 4,64 m. Filary narożne, wys. 5,50 m, częściowo odbudowane, otynkowane i dwa półfiltry przyścienne oraz wnęki nisz i główny portal. Nad portalem na murze ustawiona dawna sygnaturka wieńcząca szczyt elewacji frontowej.

Mur elewacji tylnej zachowany do wysokości około 3,53 m, filary narożne od strony wschodniej do wysokości 3,05 m, zaś zachodniej – 3,25 m.

Jeszcze mniej z wysokości zostało się elewacji bocznych 2,50-3,00 m, otwory okienne z dolnymi fragmentami kamiennych profilowanych obramień okiennych.

Zachowane części górne filarów, blankowanych zwieńczeń wieżyczek, obecnie są ustawione na zachowanym murze elewacji frontowej, na osi filarów. Tak jak na osi elewacji sygnaturka, na której ustawiony był krzyż, która pierwotnie wieńczyła szczyt ściany frontowej. Na osi elewacji wejście, które ramuje profilowany portal zamknięty obniżonym łukiem tudorowskim, ujęty dodatkowo od zewnątrz w górnej partii półkolistym obramieniem. Po bokach portalu, pomiędzy narożnymi filarami i półfilarami, wnęki nisz zamknięte półkoliście.

Na zachowany detal składa się portal zamknięty łukiem tudorowskim, oraz dolne partie profili obramień okiennych. Zachowały się również części narożnych filarów wraz z blankowanymi wieżyczkami.

Wewnątrz zachowała się kamienna posadzka oraz od strony wschodniej dwie płyty kamiennego podestu ołtarza. Od tej strony w posadzce i podeście zachowały się ślady w postaci otworów po być może ścianie ołtarzowej.

3.0. DZIAŁANIA KONSERWATORSKIE

Zamiarem Inwestora jest odbudowa obiektu do stanu pierwotnego, w celu zapewnienia właściwej ekspozycji zabytku, zabezpieczenia trwałego struktury budowli i umieszczonych w niej tablic epitafijnych przed dalszą degradacją. Możliwość okazjonalnego użytkowania odbudowanego obiektu sakralnego.

Zachowane kamienne mury i detale architektoniczne przed przystąpieniem do działań projektowych i robót budowlanych należy przygotować, to jest poddać działaniom konserwatorskim według wskazanego Programu konserwatorskiego:

3.1 PROGRAM KONSERWATORSKI

W dokumentacji uwzględniono zalecenia Konserwatora Zabytków z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach sformułowanych w piśmie ZN.AiB.5183.41.2022.PG z dn. 9 maja 2022 roku. Wykonano „Inwentaryzację architektoniczno-budowlaną obiektu” sporządzoną przez dr inż. arch. Małgorzatę Doroz-Turek oraz mgr inż. arch. Jagodę Juruś, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, luty 2023, przeprowadzono badania z wykorzystaniem aparatury Politechniki Świętokrzyskiej – georadaru systemu HiMod firmy IDS wraz z antenami o częstotliwościach 200 i 600MHz sporządzone przez dr inż. Wiktora Wciślika, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, marzec 2023. Na podstawie „Wniosku o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków skierowanym do Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach, ul. Paderewskiego 34A, 25-502 Kielce, wraz z programem podejmowania innych działań przy zabytku nieruchomym wpisanym do Rejestru Zabytków Kaplicy Oraczewskich w Morawicy”, sporządzonym przez mgr inż. Sylwię Wdowik i dr inż. arch. Małgorzatę Doroz-Turek, w dn. 15.07.2023 r. zostały wykonane odkrytki fundamentów w celu ich inwentaryzacji i określenia głębokości ich posadowienia, i została sporządzona „Opinia Geotechniczna dla zadania – Renowacja i odbudowa Kaplicy Oraczewskich w Morawicy na działce nr ewid. 339/14”, sporządzona przez Skar Centrum Sp. z o.o., ul. Panoramiczna 5/19, 25-503 Kielce, wrzesień 2023 r. Na podstawie uzyskanych wyników sporządzona została ostateczna „Ekspertyza techniczna Kaplicy Oraczewskich” sporządzona przez mgr inż. Sylwię Wdowik, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, październik 2023 r.

Wyżej wymienione dokumenty, w tym oględziny obiektu w trakcie wizji lokalnej, przeprowadzone badania odkrywkowe oraz odwierty w trakcie badań i uzyskane dane – wnioski² były podstawą do opracowania szczegółowego programu prac konserwatorskich w których wskazane jest przeprowadzenie następujących działań konserwatorskich w istniejącej budowli, tj. „trwałej ruinie” neogotyckiej Kaplicy Oraczewskich w Morawicy przed przeprowadzeniem do działań budowlanych związanych z odbudową zabytkowej kaplicy

W pierwszej kolejności przed przystąpieniem do prac należy uporządkować teren, zabezpieczyć wszystkie zachowane relikty detali architektonicznych zgromadzonych w obiekcie, zdemontować i zabezpieczyć wszelkie elementy zabytkowe, tj. detale w postaci płyt epitafijnych, płyty podestu ołtarzowego oraz kamienny detal architektoniczny zarówno luźno zgromadzony, oraz m.in. w otworach okiennych fragmenty kamiennych profili obramień, czy zachowane zwieńczenia filarów w postaci krenelażowych wieżyczek oraz sygnaturki, które po przeprowadzonej konserwacji zachowawczej zostaną przywrócone w pierwotne miejsce. Portal w otworze drzwiowym zabezpieczyć przed uszkodzeniem i przeprowadzić jego konserwację zachowawczą, wg metody konserwacji detalu kamiennego, **pkt. 3.2. ppkt V**. Najlepiej zachowane płyty kamienne z podłogi zabezpieczyć, poddać konserwacji zachowawczej i wmurować w projektowaną posadzkę jako świadek. Wymieniane elementy i brakujące wykonać na wzór istniejących.

3.2. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH MURU KAMIENNEGO Z WAPIENIA, KAMIENNEGO COKOŁU Z PIASKOWCA SZAREGO I KAMIENNYCH DETALI ARCHITEKTONICZNYCH Z PIASKOWCA SZAREGO

I. Renowacja i konserwacja tynków gładkich oraz muru kamiennego z wapienia

- Pozostałości tynków i pozostałości zapraw usunąć ręcznie poprzez nacinanie zapraw i skuwanie ręczne.
- Ręcznie oczyścić z luźnych fragmentów kamienne ściany budowli.
- Ręczne mycie i oczyszczanie muru w przypadku zabrudzeń atmosferycznych luźnego pyłu i brudu, np. dezynfekcja Remmers BFA i woda z detergentem Remmers Clean SL / Schmutzlöser
- W celu wzmocnienia, na mokre podłoże nakładać preparat krzemianowy, aby nasączyć nim odsłonięty mur, np. Remmers Primer Hydro SF / Silikatfestiger.

² Z ekspertyzy technicznej wynika, że stan techniczny murów fundamentów i ścian przyziemia jest średni pozwalający na realizację kompleksowego remontu budynku. Brak jest izolacji poziomych i pionowych [„Ekspertyza techniczna Kaplicy Oraczewskich” sporządzona przez mgr inż. Sylwię Wdowik, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, październik 2023 r.]

- Mury uzupełnić, przemurować wykorzystując zastosowany materiał kamienny zbliżony do pierwotnie zastosowanego i zaprawę z traselem, np. mineralna zaprawa zalewowa Remmers BSP 3 lub BSP 6 / Bohrlochsuspension.

- Wykonywanie przemurowania i rekonstrukcje zaprawą wapienno-cementową z traselem, stosując ciosy kamienne z kamienia naturalnego, zachowując istniejący porządek wątku, np. Remmers TSM Levell.

- Tynki elewacyjne zrekonstruować : tynki na podłożu zasolonym – tynkami renowacyjnymi z certyfikatem WTA, w strefach zasolonych i wilgotnych do wysokości około 2m/4 m od poziomu gruntu oraz tynki na podłożu niezasolonym - zaprawami opartymi o spoiwa wapienno-cementowe w strefach niezasolonych i suchych.

- Powierzchnię tynków gładkich na elewacjach zewnętrznych wyrównać zaprawą mineralną i pomalować zgodnie z projektem, farbami o wysokim współczynniku przepuszczalności.

I.1. Dezynfekcja podłoża

Powierzchnie elewacji zdezynfekować poprzez naniesienie płynnego preparatu do zwalczania zarodników glonów.

Opis: bakterio- grzybo- i glonobójczy środek kompozytowy do czyszczenia i gruntowania zanieczyszczonych i zagrożonych zanieczyszczeniem biologicznym materiałów budowlanych. Główna substancja czynna; czwartorzędowe związki amonowe. Doskonałe działanie długotrwałe. Nie ma działania hydrofobizującego i nie zawiera metali ciężkich. Gęstość (20 °C) 1,0 kg/l. Odczyn pH (20 °C) 7,5. Wygląd płyn, bezbarwny, do lekko żółtawego.

Sposób użycia: większe zabrudzenia usunąć mechanicznie lub za pomocą myjki wysokociśnieniowej. Płyn równomiernie nanieść na suchą powierzchnię i pozostawić do zadziałania. W celu oczyszczenia powierzchni po odpowiednim czasie ekspozycji powierzchnię poddaną działaniu środka należy umyć. W razie potrzeby produkt wielokrotnie nakładać za pomocą odpowiedniego narzędzia. W razie potrzeby proces powtórzyć. Zużycie: min. 0,2 l Remmers BFA /m²

I.2. Oczyszczenie powierzchni muru

Pył i zabrudzenia z murów spłukać ciepłą wodą z detergentem.

Opis: preparat wodorozcieńczalny, do czyszczenia z lekkich zabrudzeń, kurzu, oleistych i tłustych osadów na podłożach mineralnych. Koncentrat, zawartość substancji powierzchniowo czynnych: ok. 10 %, pH: 11,5

Sposób użycia: usunięcie rozmiękczonych pyłów i zabrudzeń z powierzchni wykonać gorącą wodą pod niskim ciśnieniem z dodatkiem ok. 1% środka powierzchniowo-czynnego. Zużycie: ok. 50 g Remmers Clean SL / Schmutzlöser /m²

I.3. Wzmocnienie murów

Po skuci odspojonych tynków, oczyszczeniu nawarstwień, bezpośrednio po ich splukaniu wodą, mur wzmocnić preparatem krzemianowym.

Opis: preparat krzemianowy służący do szybkiego wzmocniania murów ceglanych i tynków, przed nałożeniem nowych zapraw mineralnych (nie nadaje się do wzmocniania licowej cegły, kamienia, tynków szlachetnych). Wzmacnia piaszczące i zmurszałe podłoża mineralne metodą powlekania. Strukturalnie wzmocnienia osłabione, stare mury metodą iniekcji. Działa wzmacniająco, nie hydrofobizuje, jest przepuszczalny dla pary wodnej i bezbarwny.

Sposób użycia: nanosić na dobrze zmoczony wodą mur i pozostałe na elewacjach tynki mineralne.

Dobra penetracja na wstępnie namoczonych podłożach. Zużycie: 0,5-1,0 kg Remmers Primer Hydro SF / Silikatfestiger/m²

I.4. Zaprawa wypełniająca rysy

Wypełnienie pustek, rys w murze i pomiędzy murami wykonać mineralną zaprawą zalewową. Przedmuchanie pustek sprężonym powietrzem. Aplikacja metodą grawitacyjną i ciśnieniową. Aby zapobiec wypływowi suspensji, wstępnie w rysy muru wcisnąć sznur z pianki polietylenowej o dobranej średnicy.

Opis: Rozlewna, mineralna zaprawa iniekcyjna i wypełniająca. Zawiesina czysto mineralna do wypełniania rys muru, zgodna z zaleceniami WTA 4-3-98-D „Naprawa muru – stabilność, nośność”, wiąże bez skurczu, wypełniając pustki, wytrzymałość mechaniczna dostosowana do starych murów, wersja normalna lub mocna. Zaprawa droбноziarnista złożona z cementu odpornego na siarczany, trasy, wapna, kruszyw. Kolor szary. Porowatość > 20 % wag. Zapotrzebowanie wody 6,0 - 6,75 l/15 kg. Wytrzymałość na rozciąganie przy zginaniu 7 d: ok. 0,8 N/mm² 28 d: ok. 1,5 N/mm². Wytrzymałość na zginanie (po 28 dniach) art. 0312 (BSP 3) = około 1,5 N/mm² art. 0309 (BSP 6) = około 2,0 N/mm². Początek wiązania (20°C) > 8 godz. Koniec wiązania (20 °C) > 10 godz. Gęstość objętościowa świeżej zaprawy około 1,6 kg/dm³. Największe ziarno < 0,2 mm. Zawartość porów powietrznych < 10 % obj. Odczyn pH około 12.

Sposób użycia: Naprawa pustek w murach; wiercenie otworów: średnica 18 - 30 mm, kąt nachylenia ok. 45°, głębokość otworów do maks. 5 cm przed końcem ściany. Do uszczelnień istniejących murów w przekroju poprzecznym; wykonanie otworów iniekcyjnych, jednorzędowo, średnica 18 do 30 mm, odstępy 10 - 12,5 cm, kąt nachylenia ok. 45°. Głębokość wiercenia: do około 5 cm przed końcem ściany. W przypadku ścian o grubości > 0,6 m zaleca się wywiercenie otworów po jej obu stronach.

Zużycie: ok. 1,2 kg Remmers BSP 3 lub BSP 6 / Bohrlochsuspension / l wypełnianej pustki

I.5. Przemurowania i rekonstrukcja – odbudowa murów

Przemurowania i nadmurowanie odbudowywanych murów przeprowadzić zaprawą wapienno-cementową z trasem, stosując ciosy kamienne z kamienia naturalnego, zachowując istniejący porządek wątku.

Opis: Zaprawa jest oparta na spoiwie mineralnym, cementowo-wapiennym z traselem. Służy do renowacji zabytkowych murów i prac w nowym budownictwie. Wodoodporna, mrozoodporna, zmniejsza ryzyko powstawania wykwitów wapiennych. Wytrzymałość na ściskanie po 28 dniach: kategoria CS II, klasa M5. Absorpcja wody spowodowana podciąganiem kapilarnym: kategoria Wc 0. Uziarnienie do ok. 1,4 mm. Grubość warstwy: 10-25 mm.

Sposób użycia: Przemurowania wykonać odpowiednio dobranym materiałem (wymiar, wytrzymałość, kształt), układając zgodnie z porządkiem wątku.

Zużycie: ok. 13 kg Remmers TZM Levell /m²

II.Rekonstrukcja tynków na murach zasolonych do około 2/4m tynki renowacyjne

Po całkowitym skuciu tynków odsłonić partiami fundament i wykonać jego uszczelnienie z zastosowaniem hydroizolacyjnych szlamów mineralnych.

W partiach zasolonych i zawilgoconych w dolnej części elewacji od zewnątrz i od wewnątrz, do wysokości ok. 2/4 m od poziomu gruntu zastosować tynki renowacyjne z certyfikatem WTA. Zadaniem renowacyjnych systemów tynkarskich jest długotrwałe zmagazynowanie soli w tynku podkładowym oraz zapewnienie suchej i wolnej od wykwitów powierzchni tynku nawierzchniowego. Takie działanie mają systemy tynków renowacyjnych, z certyfikatem WTA Merkblatt 2-9-05/D.

II.1. Obrzutka, warstwa szczepna

Powyżej kamiennego cokołu od zewnątrz, na odsłoniętym murze, narzucić zaprawę szczepną „brodawkowato”, na ok 50% jego powierzchni.

W dolnej strefie murów kaplicy od wewnątrz budynku, do wysokości około 50 cm od poziomu posadzki), na uprzednio wykonanym uszczelnieniu szlamem hydroizolacyjnym, warstwę szczepną narzucić kryjąco „na świeżo”, na ostatniej, 3 warstwie szlamu.

Opis: zaprawa szczepna z certyfikatem WTA, odporna na zasolenia, do przygotowania podłoża pod tynk, poprzez narzut półkryjący na lico cegły. Gęstość nasypowa około 1,7 kg/dm³, zapotrzebowanie wody 6,0 l/30 kg, głębokość wnikania wody około 1 h > 5 mm. Reakcja na ogień klasa A1. Wytrzymałość na ściskanie po 28 dobach CS IV (średnio 9,0 N/mm²).

Sposób użycia: obrzutkę narzucać na mur cienką warstwą jako warstwę szczepną, 50 - 70% pokrycia. Grubość maks. 5 mm. Po 24-48 godzinach można nakładać tynk.

Zużycie: ok. 4 kg Remmers SP Prep / Vorspritzmörtel /m²

II.2. Tynk renowacyjny, podkładowy. Opcja

Do wyrównania powierzchni, uzupełnienia spoin zastosować tynk renowacyjny, który spełni funkcję warstwy gromadzącej sole migrujące z muru do powierzchni.

Opis: tynk renowacyjny z certyfikatem WTA, podkładowy, nie hydrofobowy, przepuszczalny dla pary wodnej i przyspieszający wysychanie. Do wyrównywania powierzchni ścian, naprawy i renowacji, na elewacjach i we wnętrzach w obiektach zabytkowych. Tynk gromadzi sole.

Wytrzymałość na odrywanie: $\geq 0,08 \text{ N/mm}^2$. Nasiąkliwość: W0. Przepuszczalność pary wodnej: $\mu \leq 15$. Współczynnik przewodności cieplnej ($\lambda_{10, \text{dry}}$): $\leq 0,27 \text{ W/(mK)}$ dla $P = 50\% \leq 0,30 \text{ W/(mK)}$ dla $P = 90\%$. Wytrzymałość na ścislenie CS III. Reakcja na ogień: Klasa A1. Porowatość 51 % obj., gęstość nasypowa ok. $1,0 \text{ kg/dm}^3$, nasiąkliwość kapilarna $> 1,0 \text{ kg/m}^2$, głębokość wnikania wody $> 5 \text{ mm}$.

Sposób użycia: zaprawę nakłada się ręcznie lub za pomocą agregatu tynkarskiego. Najpierw nanosi się tynk, jako warstwę kontaktową, pozostawia na krótki czas, aby zaprawa lekko związała i uzupełnia do przewidzianej grubości. Minimalna grubość warstw ok. 10 mm.

Zużycie: ok. 9,5 kg Remmers SP Levell / Grundputz / $\text{m}^2/1\text{cm}$

II.3. Tynk renowacyjny, wierzchni

Po związaniu tynku podkładowego, nałożyć wierzchni tynk renowacyjny, który zatrzyma sole migrujące z podłoża do powierzchni.

Opis: tynk renowacyjny z certyfikatem WTA, hydrofobowy, przepuszczalny dla pary wodnej i przyspieszający wysychanie. Do naprawy i renowacji wilgotnych ścian, na elewacjach i we wnętrzach w obiektach zabytkowych. Tynk jest bardzo odporny na sole. Gęstość nasypowa ok. $0,9 \text{ kg/dm}^3$. Klasa wytrzymałości na ścislenie CS II (śr. $1,5 - 5,0 \text{ N/mm}^2$). Zapotrzebowanie wody ok. $5,8-6,0 \text{ l} / 20 \text{ kg}$. Nasiąkliwość kapilarna $w_{24} \geq 0,3 \text{ kg/m}^2$. Przepuszczalność pary wodnej $\mu \leq 15$. Głębokość wnikania wody $h < 5 \text{ mm}$. Reakcja na ogień klasa A1. Nadzór zewnętrzny GG-Cert + WTA. Kolor intensywnie biały.

Sposób użycia: zaprawę nakłada się ręcznie lub za pomocą agregatu tynkarskiego. Najpierw nanosi się tynk, jako warstwę kontaktową, pozostawia na krótki czas, aby zaprawa lekko związała i uzupełnia do przewidzianej grubości tynku. Grubość jednej warstwy 20 do 30 mm.

Zużycie: ok. 8,5 kg Remmers SP Top White / Sanierputz stara biel / $\text{m}^2/1\text{cm}$.

II.4. Tynk szpachlowy, gładź mineralna

Powierzchnię tynków wyrównać mineralną zaprawą cienkowarstwową o ziarnie ok. 0,5 mm.

Opis: biała lub barwiona w masie gładź mineralna, ziarno 0,5 mm, sucha zaprawa tynkarska, mineralna szpachlówka powierzchniowa, tynk filcowany, zbrojony mikro włóknem. Gładź jest plastyczna, łatwa do stosowania, ma dużą przyczepność. Można uzyskać bardzo równe, gładkie powierzchnie. Nadaje się do wygładzania powierzchni tynków wapienno-cementowych i renowacyjnych, wewnątrz i na zewnątrz. Standardowy kolor-starej bieli. Gęstość nasypowa około $1,2 \text{ kg/dm}^3$. Współczynnik nasiąkliwości $w_{24} \leq 0,5 \text{ kg/(m}^2\text{h)}$. Wytrzymałość na ścislenie CS II ($1,5 - 5,0 \text{ N/mm}^2$)

Sposób użycia: zaprawę rozciąga się ręcznie na zwilżonym podłożu, za pomocą łaty ząbkowanej lub pacy stalowej i wygładza. Grubość pojedynczej warstwy 2 – 5 mm. Po 30 do 60 minutach zaprawa nadaje się do filcowania. Należy zawsze pracować „świeże na świeże”, aby unikać śladów łączenia. Nie stosować na podłożach zawierających gips!

Zużycie: ok. 4 kg Remmers SP Top Q2 / Feinputz / m^2

III. Rekonstrukcja tynków na podłożach niezasolonych – odbudowywany mur

Powyżej strefy, gdzie nałożono tynki renowacyjne, w partiach murów niezasolonych, po dezynfekcji, skuciu odspojonych tynków, oczyszczeniu i wzmocnieniu podłoża, j.w., do rekonstrukcji tynków można zastosować lekki tynk z trasem.

III.1. Warstwa szczepna

Zastosować zaprawę szczepną postępując jak w punkcie II.1.

III.2. Tynk podkładowy

Na wykonanej obrzutce nałożyć warstwę podkładowego tynku wapienno-cementowego z trasem. Uwaga: Tynk jest równocześnie zaprawą murarską do wykorzystania przy niezbędnych przemurowaniach murów.

Opis: uniwersalna zaprawa murarska i tynk, oparta na spoiwie mineralnym, cementowo-wapiennym z trasem. Skład cement portlandzki, wapno hydratyzowane, wypełniacze mineralne, tras. Służy do renowacji zabytkowych murów i prac w nowym budownictwie. Wodoodporna, mrozoodporna, zmniejsza ryzyko powstawania wykwitów wapiennych. Przepuszczalność pary wodnej μ : $\leq 15/35$. Wytrzymałość na ściskanie po 28 dobach kategoria CS II, klasa M5. Przyczepność do podłoża 0,08 MPa. Uziarnienie do ok. 1,4 mm.

Sposób użycia: zaprawę należy nanieść równomiernie na całą tynkowaną powierzchnię i wyrównać łata. Przy jednowarstwowym nakładaniu tynku, ostateczne wyrównywanie poprzez zatarcie pacą z tworzywa sztucznego, metalową lub filcową, wykonać po rozpoczęciu wiązania po ok. 1,5- 2 h. Tynk nakładać ręcznie w grubości 1 warstwy: 10 - 25 mm

Zużycie: ok. 13 kg Remmers TZM Levell /m² na 1 cm grubości warstwy zaprawy

III.3. Tynk wierzchni

Nałożenie tynku wierzchniego wapienno – cementowego z perlitem

Opis: lekki tynk wapienno-cementowy z perlitem, stosowany podczas renowacji niezasolonych ścian zewnętrznych i wewnętrznych. Stosowany do tynkowania i jako tynk podkładowy przy renowacji ścian zewnętrznych i wewnętrznych. Uziarnienie do ok 1,0 mm. Nakładać w warstwach, ok. 2 cm grubości dla 1 warstwy. Grubość warstwy tynku 5-25 mm Przewodność cieplna (λ 10 dry) mat :< 0,45W/mxK/ $\leq$ 1300kg/m³ Nasiąkliwość kapilarna Kat. Wc 0 Przepuszczalność pary wodnej DIN 53122 (wartość średnia) $\mu \leq 35$. Reakcja na ogień Klasa A1. Wytrzymałość na ściskanie po 28 dobach Kat. CS II Gęstość objętościowa świeżej zaprawy ok. 1,55 g/cm³.

Zużycie: 12,5 kg Remmers TCW Levell /m² na każdy cm grubości

III.4. Tynk szpachlowy, gładź mineralna

Podobnie jak w przypadku tynków renowacyjnych powierzchnię wyrównać mineralną szpachlówką jak w punkcie II.4.

IV. Impregnacja / Gruntowanie i malowanie tynków

Po nałożeniu tynków i nałożeniu szpachlówki wyrównującej, należy odczekać, aby zaprawy związały, a następnie zaimpregnować podłoże pod farby preparatem wzmacniającym i hydrofobizującym. Elewację pomalować (w dwóch warstwach) hydrofobową farbą krzemoorganiczną, o wysokiej paroprzepuszczalności; $s_d \leq 0,05$ m. Alternatywnie drugą powłokę farb wykonać w technologii półkryjących farb silikonowo wapiennych zapewniających „lekki” efekt kolorystyczny, poprzez rozwibrowanie kolorystyki powierzchni elewacji.

IV.1. Impregnacja tynków

Po związaniu tynków podłoże zaimpregnować preparatem wyrównującym chłonność tynków.

Opis: wodorozcieńczalny preparat do głębokiego gruntowania o właściwościach wzmacniających i hydrofobizujących tynki. Gęstość: ok. 1,0 g/cm³. Temperatura zapłonu: niepalny – wodorozcieńczalny. Wygląd: mlecznobiały płyn. Po wyschnięciu: działanie wzmacniające: bardzo dobre. Błona: przezroczyste wysychająca. Odporność na alkalia: zapewniona do pH 14. Długotrwałość działania hydrofobowego: bardzo dobra. Głębokość wnikania: bardzo dobra. Wyrównywanie chłonności podłoża: bardzo dobre. Wzmacniający, hydrofobizujący, odporny na alkalia, prawie bezwonny.

Sposób użycia: preparat nanieść pędzlem na oczyszczoną, naprawioną, chłonną powierzchnię tynków.

Zużycie: ok. 0,15 l Remmers Primer Hydro HF /m²

IV.2. Malowanie kryjące

Na zagruntowanym podłożu nanieść farbę kryjącą pędzlem lub wałkiem. Standardowo malowanie wykonuje się dwukrotnie w odstępach jednodniowych.

Opis: farba krzemoorganiczna najwyższej, jakości, chroniąca tynk, pozwalająca oddychać podłożu, odporna na porastanie przez glony. Dzięki swojemu mikroporowatemu charakterowi jest bliska farbom mineralnym. Posiada wysoką przepuszczalność pary wodnej i dwutlenku węgla. Nie utrudnia reakcji karbonatyzacji. Posiada dodatki glono i grzybobójcze, efekt samooczyszczenia podczas deszczu. Spoiwo, niskocząsteczkowa emulsja silikonowa. Gęstość (20 °C) 1,45 - 1,53 g/cm³, zależnie od koloru. Pigmenty światłotrwałe pigmenty tlenkowe, odporne na alkalia. Odczyn pH około 8,5. Przepuszczalność pary wodnej $s_d \leq 0,05$ m. Współczynnik nasiąkliwości (DIN EN 1062-3) $w \leq 0,1$ kg/ (m²·h). Stopień połysku mat, charakter mineralny. Farba odwracalna chemicznie.

Zużycie: ok. 0,20 Remmers Color LA / Siliconharzfarbe LA I /m² na 1 warstw

UWAGA: Konieczność wykonania prób kolorystycznych na wybranej powierzchni próbnej, do akceptacji efektów przez komisję konserwatorską.

V. Konserwacja cokołu i detalu kamiennego z piaskowca szarego

- Oczyszczenie powierzchni - Powierzchnie cokołu i detalu kamiennego z piaskowca szarego zdezynfekować, ciemne nawarstwienia brudu oczyścić na sucho, parą wodną oraz delikatnie usunąć nawarstwienia.

- Lokalnie odsolić detal z piaskowca stosując metodę swobodnej migracji soli do kompresów mokrych.
- W celu prawidłowego wzmocnienia detalu kamiennego, które przeznaczone są do bezpośredniej ekspozycji należy stosować wyłącznie estry kwasu krzemowego KSE. Dla ich konsolidacji strukturalnej, nasączyć je płynnymi estrami kwasu krzemowego, z zachowaniem ok. 3 – 4 tygodni karencji po zabiegu.
- Uzupełnienie ubytków kamienia – Drobne ubytki w detalu kamieniarskim występującym w portalu i elementach filarów, wypełnić barwionymi w masie zaprawami mineralnymi o drobnym ziarnie, dobranym kolorze i wytrzymałości.

V.1. Neutralizacja skażeń biologicznych

Mechaniczne (ręcznie) usunąć roślinność wyższą wraz z systemem korzeniowym, mchy i porosty, zanieczyszczenia biologiczne oraz wykonać dezynfekcję muru płynnym preparatem o efektywnym działaniu bakterio-, grzybo- i glonobójczym, np. ok. 0,20 l Remmers BFA /m² zależnie od stopnia zanieczyszczenia.

Opis: Roztwór chlorku bezalkoniowego przeznaczony do usuwania zarodników glonów, grzybów, porostów i mchów z powierzchni mineralnych materiałów budowlanych. Stosowany również do zabiegów profilaktycznych dla wytworzenia bioaktywnych „zapasów substancji czynnej” na elewacji. Bakterio- grzybo- i glonobójczy środek kompozytowy do czyszczenia i gruntowania zanieczyszczonych i zagrożonych zanieczyszczeniem biologicznym materiałów budowlanych, oparty na chlorku bezalkoniowym, odczyn pH: ok. 7,5.

Sposób użycia: Silnie przylegające owocniki należy usunąć mechanicznie lub myjką wysokociśnieniową. Preparat należy nakładać wielokrotnie pędzlem lub urządzeniem natryskowym doprowadzając do obumarcia grzybnii. Preparat powinien działać przez ok. 6 h. Nie zmywać. Pozostawić w podłożu, jako zapas środka biobójczego.

V.2. Odsolenie za pomocą kompresów mokrych

Po zdjęciu nawarstwień należy usunąć sole rozpuszczalne w wodzie. Zabieg odsolenia w celu obniżenia zawartości soli w podłożu wykonać lokalnie, na wybranych partiach kamienia przede wszystkim w cokole oraz dolnej partii obramienia portalu, np. Remmers Entsalzungskomprese

Opis: Suchy, wstępnie wymieszany materiał kompresowy do odsalania murów, jest kombinacją aktywnych składników mineralnych i celulozy. Zastosowanie czasowe (2-3 tygodnie), w kompresowej metodzie odsalania murów, zgodnie z instrukcją WTA „odsalanie murów”. Obniżanie tendencji do powstawania wykwitów. Ograniczanie procesów destrukcji powodowanych przez wietrzenie.

Sposób użycia: Po rozmieszaniu z wodą destylowaną (dejonizowaną) produkt nałożyć warstwę o grubości 10-20 mm. Po odczekaniu odpowiedniego czasu kompres należy ostrożnie zdjąć. Nie

dopuszczyć do szybkiego wyschnięcia. Zastosowanie czasowe (2-3 tygodnie), w kompresowej metodzie odsalania murów.

Zużycie: w zależności od rodzaju podłoża. W przypadku płaskich powierzchni i warstwy o grubości 15 mm ok. 20 kg Remmers Entsalzungskomprese /m²

V.3. Redukcja zanieczyszczeń metodą bezemisyjną

Po splukaniu powierzchni parą wodną, oczyszczenie powierzchni detalu z piaskowca można wykonać pastą redukującą zabrudzenie bez użycia dużych ilości wody, kwasów, piaskowania. Preparat nakładany w formie pasty wysycha, przechodząc w postać dającą się łatwo usunąć warstwy, w której związane zostają zanieczyszczenia. Preparat to materiał bez emisyjny, wiąże metale ciężkie, delikatnie usuwa osady pyłu i brudu, zmniejsza nawarstwienia brudu, usuwa plamy powodowane przez związki żelaza i miedzi, np. Remmers Clean Galena.

Opis: Preparat, w którym zastosowano trzy różne środki kompleksujące (substancje, które mogą wiązać rozmaite jony metali np. jony żelaza, miedzi i metali ciężkich), które ulegają łatwo biodegradacji. Ponadto zastosowano substancje do usuwania nawarstwień wapiennych, które w połączeniu osiągają wzmocniony efekt czyszczący i działają lepiej niż podobne produkty na bazie węglanu amonu. Zawiera bentonit oraz celulozę, które pełnią funkcję środka wiążącego i regulują zachodzenie transportu wilgoci w czasie procesu czyszczenia. Nie emituje żadnych związków i nie zawiera węglanu amonu ani EDTA.

Sposób stosowania: Nakładać ręcznie lub metodą natrysku na mocno wilgotne podłoża (uprzednio nasączyć je wodą destylowaną), w grubości ok. 4 mm. Pozostawić do wyschnięcia. Po wyschnięciu sam się odspaja od powierzchni, pozostałości usunąć mechanicznie.

Zużycie: do ok. 3,0 kg Remmers Clean Galena /m²

V.4. Elementy konstrukcyjne – klamry spinające

Zaleca się wymianę klamer spinających w partii cokołowej w miejscach dostępnych, już odsłoniętych przez odspojenie się kamiennego materiału (z uwagi na możliwość dalszego korodowania żeliwa mający niszczący wpływ na kamień, który będzie odpryskiwał). Wymiana bezinwazyjna na kotwę spinającą ze stali nierdzewnej.

V.5. Wzmocnienie osłabionego kamieniarki

Do lokalnego wzmocnienia osłabionych partii kamieniarki z piaskowca zastosować estry kwasu krzemowego. Dla uzyskania głębokiego i równomiernego wzmocnienia, należy zastosować najpierw produkt głęboko penetrujący a następnie a po jego wchłonięciu preparat wytrącający 300 g krzemionki z 1 litra.

V.5.1. Wzmocnienie wstępne

Opis: Preparat do wzmacniania cegieł ceramicznych, materiałów mineralnych, zawierający rozpuszczalniki organiczne, oparty na estrach etylowych kwasu krzemowego (KSE 100 / 300). Zawiera specjalne rozpuszczalniki zapobiegające niepożądanym migracjom wstecznej podczas przebiegu reakcji. Preparat głęboko penetrujący, lekko wzmocniający. Do wzmocniania powierzchni, drobno porowatych kamieni (cegieł) i materiałów mineralnych o niewielkiej nasiąkliwości a w połączeniu z preparatami wzmocniającymi o wyższym stopniu wytrącania żelu - do uzyskiwania harmonijnych profili wytrzymałościowych oraz w celu uniknięcia nadmiernego wzmocnienia i powstawania tzw. skorup zewnętrznych. Nie hydrofobizuje podłoża. Gęstość (20 °C) 0,80 g/cm³. Zawartość substancji czynnej ok. 20 % wag. Ilość wytrąconej po reakcji hydrolizy krzemionki: 100 g/l.

Sposób użycia: poprzez wielokrotne powlekanie pędzlem lub metodą natryskową.

V.5.2. Wzmocnienie zasadnicze piaskowca

Opis: Czysty, pozbawiony rozpuszczalników organicznych, krzemian etylu z dodatkiem katalizatora. Do wzmocniania mocno zwiertzałych i obłuzowanych powierzchni ceramiki, kamieni i mineralnych materiałów budowlanych, do uzyskiwania szczególnie harmonijnych profili wytrzymałościowych w kombinacji z preparatem głęboko penetrującym, zawierającym rozpuszczalnik. Produkt alternatywny do preparatów typu OH. Stopień wytrącania żelu: ok. 30 %. Ilość wytrąconej po reakcji hydrolizy krzemionki: 300 g/l. Nie hydrofobizuje podłoża. Doskonała penetracja na dużą głębokość. Ze względu na brak toksycznych i łatwopalnych rozpuszczalników nadaje się również do prac we wnętrzach.

Sposób użycia: Poprzez wielokrotne powlekanie pędzlem, metodą natryskową, grawitacyjną aż do pełnego nasycenia podłoża.

Zużycie: w zależności od porowatości i stopnia zwiertzenia, np. 1l Remmers KSE 100 /m² i min. 1,0 l Remmers KSE 300 /m²

Uwaga: Do wzmocniania tynków wapiennych można alternatywnie zastosować preparat Remmers KSE 300 HV.

VI. System hydroizolacji

A

Izolacja przeciwilgociowa pionowa (szlam): 2x WP Sulfatex

- uzupełnienie ubytków i spoin zaprawą: WP DS Levell
- warstwa szepna (szlam): 1x WP Sulfatex
- gruntowanie: Kiesol 1:1 z wodą

B

Izolacja pozioma:

- wypełnienie przestrzeni zaczynem BSP 3
- powtórne nawiercenie i wprowadzenie preparatu krzemionkującego Kiesol,

C

Faseta z zaprawy uszczelniającej: WP DS Levell

D

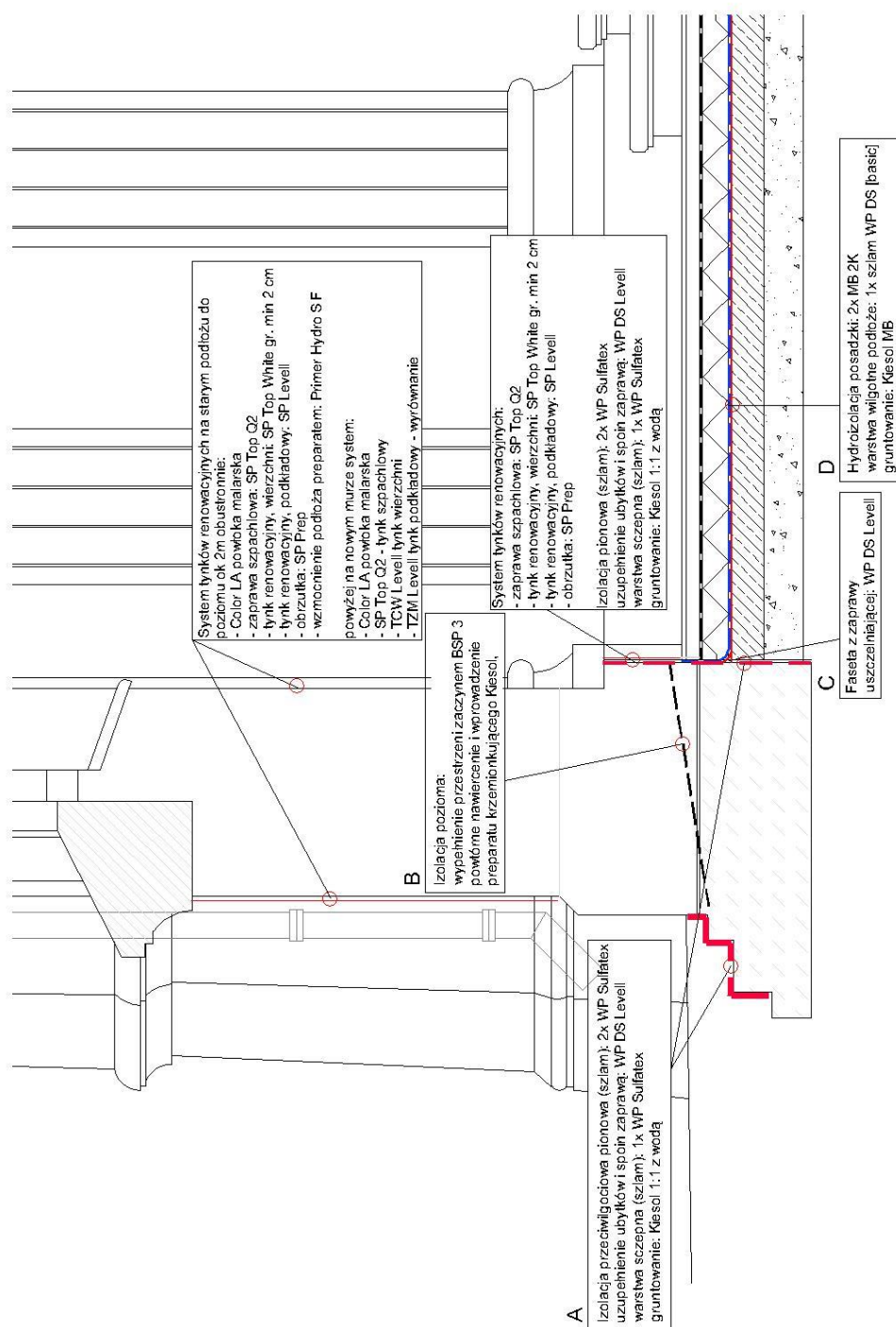
Hydroizolacja posadzki: 2x MB 2K

- warstwa wilgotne podłoże: 1x szlam WP DS [basic]

- gruntowanie: Kiesol MB

Wg poniższego rysunku: il. 7

Dopuszcza się możliwość zastosowania innych technologii i materiału wzmacniającego o takich samych lub wyższych parametrach.

il. 7 Przekrój fundamentu, ściany i podłogi na gruncie. System hydroizolacji

Opracowanie: dr inż. arch. Małgorzata Doroz-Turek

4.0 ZAMIERZONY SPOSÓB UŻYTKOWANIA ORAZ PROGRAM UŻYTKOWY OBIEKTU BUDOWLANEGO

Przedmiotowy obiekt to „trwała ruina” dawnego budynku sakralnego przeznaczonego pod usługi sakralne. W ramach planowanej inwestycji została zaprojektowana odbudowa – rekonstrukcja dotychczasowego obiektu, na podstawie badań architektonicznych, w tym kwerendy archiwalnej: źródeł pisanych i ikonograficznych, dokumentacji inwentaryzacyjnej historycznej i stanu obecnego, na funkcję usługową – sakralną.

Budynek posiada 1 wejście. Wejście znajduje się od strony północno-zachodniej i jest wejściem do głównego, jednego pomieszczenia budynku. Wejście jest bezpośrednio z poziomu terenu i jest dostosowane dla osób niepełnosprawnych.

Budynek nie jest podpiwniczony. W parterze ma jedno pomieszczenie, w którym zlokalizowano salę nabożeństw. Budynek nie ma poddasza.

5.0 UKŁAD PRZESTRZENNY ORAZ FORMA ARCHITEKTONICZNA OBIEKTU BUDOWLANEGO, W TYM JEGO WYGLĄD ZEWNĘTRZNY

Niniejsze opracowanie zawiera projekt budowlany architektoniczno-konstrukcyjny obejmujący rozwiązania projektowe odbudowy – rekonstrukcji Kaplicy Oraczewskich, **zabytkowego obiektu wpisanego do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego pod Nr A. 434, dn. 15.01.1957 r., 15.02.1967 r.** Teren, na którym zlokalizowana jest budowla jest około 14 metrów wyżej w stosunku to terenu otaczającego (251 m. n.p.m.).

Do budynku doprowadza się przyłącza energetyczne.

5.1 ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE, PRZEZNACZENIE, FORMA I FUNKCJA

Projektowany obiekt znajduje się na terenie miasta Morawica przy ulicy Spacerowej 6.

Projekt obejmuje restaurację istniejących murów „trwałej ruiny” po neogotyckiej budowli do poziomu 4 metrów od frontu i około 2 metrów pozostałych murów, odbudowę – rekonstrukcję istniejącej budowli i przywrócenie jej pierwotnego sposobu użytkowania, czyli funkcji sakralnej.

Budynek wolnostojący na rzucie wydłużonego prostokąta, o 1 kondygnacji nadziemnej, bez poddasza, niepodpiwniczony; w trakcie odkrywek nie stwierdzono istnienia krypt grobowych (Ekspertyza techniczna Kaplicy Oraczewskich sporządzona przez mgr inż. Sylwię Wdowik, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, październik 2023 r., s. 6, Wniosek 5). Od strony północno-zachodniej wejście i dojście do budynku. Na teren działki wejście i wjazd z terenu kościoła na teren działki bramą. Budynek przykryty dachem dwuspadowym wzdłuż

dłuższej osi, od wewnątrz możliwe, że belkowym stropem, albo tylko otwartą więźbą dachową, jak jest projektowane.

Pierwotna funkcja obiektu była sakralna. Obecnie budynkowi w formie „trwałej ruiny” zostanie przywrócony stan pierwotny. Obiekt zlokalizowany jest na wzgórzu, stanowi dominantę architektoniczną. Budynek kaplicy zostanie odbudowany – zrekonstruowany na podstawie projektu budowlanego przygotowanego na podstawie zachowanych źródeł: dokumentacji ikonograficznych i inwentaryzacyjnych oraz pozostałości po budowli. Plan założenia architektonicznego nie ulegnie zmianie, a historyczna forma i kubatura zostaną przywrócone. Budynek odbudowany zostanie z miejscowego kamienia wapiennego z żelbetowymi elementami konstrukcyjnymi i potynkowany, oraz kamiennym cokół z piaskowca szarego i kamiennym detalem architektonicznym. Narożniki obiektu ujęte są czterema ośmiobocznymi filarami, osadzonymi jak ściany przyziemia na kamiennym cokole, które należy odbudować na wzór zachowanego do połowy wysokości filaru w płn.-zach. narożniku, o zwężającym się do góry trzonie. Filary podzielone były wąskimi profilowanymi gzymsami (Detal D; il. 11) oraz przewiązką z dekoracją roślinną – kwiatową w typie A (Rys. A_6, A_7) (Detal A; il. 8), zwieńczone krenelażowymi wieżyczkami (il. 10). Od frontu oprócz dwóch filarów narożnych, dwa półfilary dzielące symetrycznie fasadę na trzy części, podzielone profilowanymi gzymsami oraz przewiązką z dekoracją roślinną – kwiatową w typie B (Rys. A_6) (Detal B; il. 9). Filary przechodzą, ponad trójkątny szczyt, w krenelażowe wieżyczki (Detal C; il. 10). Główna, środkowa oś elewacji frontowej podkreślona portalem o profilowanym obramieniu i zamkniętym łukiem Tudorów ujętym w górnej partii spłaszczonym półkolistym obramieniem. Nad portalem okrągłe rozetowe okno w szczycie, na skosach neogotycki krenelaż, szczyt wieńczy sygnaturka z krzyżem. Również rozeta w elewacji tylnej w szczycie, który jest schodkowy zwieńczony niewielką kapliczką. Oba okrągłe okna znane są tylko ze źródeł ikonograficznych, tak jak dach i szczyty krótszych elewacji. Skosy szczytów podkreślone dodatkowo profilowanymi gzymsami. W dłuższych elewacjach bocznych są po dwa symetrycznie rozmieszczone okna w kamiennych profilowanych obramieniach okiennych, zamknięte podobnie jak portal lekkim łukiem Tudorów ujętymi w górnej partii spłaszczonym półkolistym obramieniem. Elewacje boczne ujęte tynkowanymi, boniowanymi pilastrami i zamknięte profilowanym gzymsem.

Podłoga na gruncie wymieniona wraz kamiennymi płytami z piaskowca szarego, wym. 60x60cm w pierwotnym układzie, w karo. Wybrane, najlepiej zachowane płyty kamienne z podłogi zabezpieczyć, poddać konserwacji zachowawczej i wmurować w projektowaną posadzkę jako świadek.

Dach dwuspadowy przykryty blachą płaską na rąbek stojący.

Wewnątrz od strony wschodniej zachowały się dwie płyty kamiennego podestu ołtarza, w posadzce i podeście zachowały się ślady w postaci otworów po być może ścianie ołtarzowej. Płyty podestu ołtarzowego zdemontować, zabezpieczyć i poddać konserwacji, następnie ponownie wmontować w pierwotne miejsce (rys. A_1, A_2). We wnętrzach zdemontować i zabezpieczyć rodowe płyty epitafijne, zachowane w różnym stanie: Fryderyki Wielopolskiej, Maryi Oraczewskiej, Lucji Oraczewskiej i Edwarda Oraczewskiego (?), (il. 12-15), które należy poddać konserwacji i ponownie wmurować według pierwotnej lokalizacji (rys. rzutu A_1). Od strony zachodniej pierwotnie była drewniana empora organowa, jej przywrócenie nie jest konieczne z uwagi na brak informacji o jej wyglądzie, ewentualnie w kolejnych etapach prac.

Wnętrze – ściany zrekonstruowane w Projekcie budowlanym (rys. A_8, A_9), według zachowanych inwentaryzacji, wykonać według Projektu technicznego (II etap prac).

Projekt elewacji, wnętrza oraz detali architektonicznych opracowany według zachowanej dokumentacji ikonograficznej i na wzór zachowanych luźnych elementów – reliktyw kamiennych pochodzących z obiektu, które należy zinwentaryzować a następnie poddać konserwacji zachowawczej, i w miarę możliwości użyć podczas odbudowy, jako świadki po pierwotnej budowl.

il. 8 Detal A (zdjęcie 2023 r.)

il. 9 Detal B (zdjęcie 2023 r.)

il. 10 Detal C (zdjęcie 2023 r.)

il. 11 Detal D (zdjęcie 2023 r.)

il. 12 Płyta epitafijna Fryderyki Wielopolskiej – 1 (zdjęcie 2023 r.)

il. 13 Płyta epitafijna Maryi Oraczewskiej – 2 (zdjęcie 2023 r.)

il. 14 Płyta epitafijna Lucji Oraczewskiej – 3 (zdjęcie 2023 r.)

il. 15 Płyta epitafijna Edwarda Oraczewskiego (?) – 4 (zdjęcie 2023 r.)

5.2 DOSTĘPNOŚĆ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Budynek został przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zapewniono dostęp do pomieszczenia ogólnodostępnego na parterze poprzez normatywny otwór drzwiowy. Ze względu na charakter obiektu nie przewiduje się elementów dysharmonizujących założenie. Do wejścia do kaplicy nie ma schodów.

Wejście główne do obiektu zaprojektowano od strony północno-zachodniej bezpośrednio z poziomu otaczającego terenu, przez drzwi z progiem nie wyższym niż 2 cm, umożliwiając poruszanie się osobą niepełnosprawną. Projektowany obiekt nie posiada barier architektonicznych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Drzwi otwierają się do wewnątrz, jak pierwotnie, nie jak wymagane otwieranie drzwi na zewnątrz stanowiących ewakuację z budynku przeznaczonego dla więcej niż 50 osób. W projektowanym budynku max. 50 osób, dlatego przepis nie dotyczy, również nie dotyczy budynku wpisanego do rejestru zabytków (§ 236, pkt.4), a do takich należy opracowywany budynek.

6.0 CHARAKTERYSTYCZNE PARAMETRY OBIEKU BUDOWLANEGO

6.1 CHARAKTERYSTYCZNE DANE LICZBOWE

Kategoria obiektu: X

Dla całości zabudowy:

- Powierzchnia terenu.....3,5289 ha / 35 289 m²
- Powierzchnia zabudowy.....130,00 m² (wskaźnik powierzchni zabudowy 0,00382)
- Kubatura brutto kondygnacji nadziemnych.....1115,69 m³
- Długość budynku (z filarami).....12,55m (14,00 m)
- Szerokość budynku (z filarami).....8,40m (10,00 m)

Dla budynku kaplicy:

- Ilość kondygnacji podziemnych:.....-
- Ilość kondygnacji nadziemnych:.....1
- Powierzchnia użytkowa kondygnacji nadziemnych.....67,00 m²
- Szerokość elewacji frontowej – nie zmienia się
- Szerokość elewacji bocznej – nie zmienia się
- Wysokość górnej krawędzi elewacji frontowej budynku (gzymsu).....7,07 m

- Wysokość budynku do kalenicy.....11,45 m
- Geometria dachu – dach dwupołaciowy, nachylenie połaci dachowych .....48°, 32°

6.2 ZESTAWIENIE POMIESZCZEŃ - PROGRAM UŻYTKOWY

Zestawienie pomieszczeń parteru:

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ PARTERU			
Nr. pom.	Nazwa pomieszczenia	Posadzka	Pow. użyt. (m2)
1.01	Sala nabożeństw	Płytki marmurowe	67,00
		Suma	67,00

7.0 OPINIA GEOTECHNICZNA ORAZ INFORMACJA O SPOSOBIE POSADOWIENIA OBIEKTU BUDOWLANEGO

Posadowienie budynku bez zmian.

Projekt budowlany opracowany według wytycznych opinii geotechnicznej i ekspertyz technicznych :

- Ekspertyza techniczna Kaplicy Oraczewskich sporządzona przez mgr inż. Sylwię Wdowik, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, październik 2023 r., Zał. I
- Opinia Geotechniczna dla zadania – Renowacja i odbudowa Kaplicy Oraczewskich w Morawicy na działce nr ewid. 339/14, sporządzona przez Skar Centrum Sp. z o.o., ul. Panoramiczna 5/19, 25-503 Kielce, wrzesień 2023 r., Zał. II

8.0 LICZBA LOKALI MIESZKALNYCH I UŻYKOWYCH

Liczba lokali mieszkalnych – brak

Liczba lokali usługowych – 1

Parter budynku zajmuje pomieszczenie o funkcji sakralnej przeznaczony na odprawianie okazjonalnych nabożeństw.

9.0 LICZBA LOKALI MIESZKALNYCH DOSTĘPNYCH DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Nie dotyczy, brak w budynku lokali mieszkalnych.

10.0 OPIS ZAPEWNIENIA NIEZBĘDNYCH WARUNKÓW DO KORZYSTANIA Z OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I MIESZKALNICTWA BUDOWNICTWA WIELORODZINNEGO PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE O KTÓRYCH MOWA W art. 1 KONWENCJI O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH SPORZĄDZONEJ W NOWYM JORKU dnia 13 grudnia 2006 r. W TYM OSOBY STARSZE.

Zgodnie z Artykułem 1:

Celem niniejszej konwencji jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności.

Do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Teren przed budynkiem jest utwardzony i nie powoduje barier w pokonywaniu odległości osobom poruszającym się na wózkach czy osobom starszym. Drzwi w obiekcie posiadają odpowiednie wymiary, a ich położenie umożliwia dogodne warunki ruchu. Szerokość płaszczyzny ruchu przy wyjściu wynosi 1,5 x 1,5 m.

11.0 PARAMETRY TECHNICZNE OBIEKTU BUDOWLANEGO CHARAKTERYZUJĄCE WPŁYW OBIEKTU BUDOWLANEGO NA ŚRODOWISKO I JEGO WYKORZYSTYWANIE ORAZ NA ZDROWIE LUDZI I OBIEKTY SĄSIEDNIE POD WZGLĘDEM:

11.1 ZAPOTRZEBOWANIA I JAKOŚCI WODY ORAZ ILOŚCI, JAKOŚCI I SPOSOBU ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW

Nie dotyczy, brak w budynku lokali mieszkalnych, obiekt nie jest przeznaczony na stały pobyt ludzi.

11.2 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH, W TYM ZAPACHÓW, PYŁOWYCH I PŁYNNYCH Z PODANIEM ICH RODZAJU, ILOŚCI I ZASIĘGU ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ.

Planowana inwestycja nie będzie generowała zanieczyszczeń gazowych, w tym zapachów, pyłowych i płynnych.

11.3 RODZAJ I ILOŚĆ WYTWARZANYCH ODPADÓW

Użytkowanie przedmiotowego budynku spowoduje powstanie odpadów komunalnych odbieranych i segregowanych zgodnie z harmonogramem. Gromadzenie odpadów w wygrodzonym miejscu na terenie działki 339/12 kościoła parafialnego pw. Marii Boskiej Nieustającej Pomocy w Morawicy.

11.4 WŁAŚCIWOŚCI AKUSTYCZNYCH ORAZ EMISJI DRGAŃ, A TAKŻE PROMIENIOWANIA, W SZCZEGÓLNOŚCI JONIZUJĄCEGO, POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO I INNYCH ZAKŁÓCEŃ, Z PODANIEM ODPOWIEDNICH PARAMETRÓW TYCH CZYNNIKÓW I ZASIĘGU ICH ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ

Planowana inwestycja nie będzie generowała hałasu, drgań ani nie będzie emitowała żadnego rodzaju promieniowania, tym samym nie spowoduje żadnych zakłóceń w środowisku i sąsiedztwie.

11.5 WPŁYW OBIEKTU BUDOWLANEGO NA ISTNIEJĄCY DRZEWOSTAN, POWIERZCHNIĘ ZIEMI W TYM GLEBĘ, WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.

Projektowane obiekty nie będą miały wpływu na istniejący drzewostan zarówno podczas realizacji inwestycji jak i jej użytkowania.

12.0 ANALIZA TECHNICZNYCH , ŚRODOWISKOWYCH I EKONOMICZNYCH MOŻLIWOŚCI REALIZACJI WYSOCE WYDAJNYCH SYSTEMÓW ALTERNATYWNYCH ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ I CIEPŁO W TYM ZDECENTRALIZOWANYCH SYSTEMÓW DOSTAWY ENERGII OPARTYCH NA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNWIALNYCH , KOGENERACJĘ, OGRZEWANIE LUB CHŁODZENIE LOKALNE LUB BLOKOWE W SZCZEGÓLNOŚCI GDY OPIERA SIĘ CAŁKOWICIE LUB CZĘŚCIOWO NA ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O KTÓRYCH MOWA W ART. 2 PLT 22 USTAWY Z DNIA 20 LUTEGO 2015 ROKU O ODNAWIALNYCH ŹRÓDŁACH ENERGII (DZ. U. Z 2020R POZ 261, 284, 568, 695, 1086 I 1503) ORAZ POMPY CIEPŁA

Nie dotyczy, budynek wpisany do rejestru zabytków.

13.0 ANALIZA TECHNICZNYCH I EKONOMICZNYCH MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA URZĄDZEŃ, KTÓRE AUTOMATYCZNIE REGULUJĄ TEMPERATURĘ ODDZIELNIE W POSZCZEGÓLNYCH POMIESZCZENIACH LUB W WYZNACZONEJ STREFIE OGRZEWANEJ, ZGODNIE Z § 135 UST. 7–10 I § 147 UST. 5–7 ROZPORZĄDZENIA MINISTRA INFRASTRUKTURY Z DNIA 12 KWIETNIA 2002 R. W SPRAWIE WARUNKÓW TECHNICZNYCH, JAKIM POWINNY ODPOWIADAĆ BUDYNKI I ICH USYTUOWANIE (DZ.U. Z 2019 R. POZ. 1065 ORAZ Z 2020 R. POZ. 1608)

Nie projektuje się stałego ogrzewania.

14.0 INFORMACJE O ZASADNICZYCH ELEMENTACH WYPOSAŻENIA BUDOWLANO-INSTALACYJNEGO, ZAPEWNIAJĄCYCH UŻYTKOWANIE OBIEKTU BUDOWLANEGO ZGODNIE Z PRZEZNACZENIEM

14.1 UKŁAD KONSTRUKCYJNY

Budynek jednokondygnacyjny, bez poddasza, niepodpiwniczony, na planie prostokąta, wykonany w technologii murowanej, z otwartą więźbą dachową. Fundamenty murowane z bloków kamiennych z piaskowca szarego na zaprawie wapiennej grubości 0,8-1,20m, na poziomie 0,50m p.p.t. Cokół z bloków kamiennych z piaskowca szarego grubości 0,8-1,20m, spięte metalowymi klamrami, sięgający wysokości do około 0,50-0,60m nad teren. Góra cokołu profilowana. Ściany zewnętrzne murowane grubości 0,8-1,00m z kamienia miejscowego – wapienia i miejscami z cegły ceramicznej pełnej.

Ściana frontowa jest usztywniona istniejącym żelbetowym wieńcem na wysokości 3,30 m nad poziomem terenu. Zbrojenie – pręty 6Ø12. Odbudowywane partie ściany spięto obwodowym wieńcem żelbetowym wylanym ze zbrojonego betonu. Na wysokości wieńca wykonać murowany gzyms wieńczący. Ścianę szczytową usztywniono na zwieńczeniu wieńcem żelbetowym o wymiarach 25x50 cm lub 25x70 oraz słupami żelbetowymi o wymiarach 35x35 cm. Nadproża nad oknami, tak jak nad wejściem głównym – portalem, z cegły pełnej lub alternatywnie monolityczne, wylane w postaci belki żelbetowej. Ściany z zewnątrz i wewnątrz tynkowane, według Programu konserwatorskiego i systemu zawartego w pkt. 3.

System tynków renowacyjnych na starym podłożu – istniejącym murze do poziomu od około 2m do 4m obustronnie, wg. il.7:

- Color LA powłoka malarska RAL 7040
- zaprawa szpachlowa: SP Top Q2
- tynk renowacyjny, wierzchni: SP Top White gr. min 2 cm
- tynk renowacyjny, podkładowy: SP Levell
- obrzutka: SP Prep
- wzmocnienie podłoża preparatem: Primer Hydro SF

System tynków renowacyjnych od wewnątrz na starym podłożu – na cokole do wysokości 30cm, wg. il. 7:

- zaprawa szpachlowa: SP Top Q2
- tynk renowacyjny, wierzchni: SP Top White gr. min 2 cm
- tynk renowacyjny, podkładowy: SP Levell
- obrzutka: SP Prep
- izolacja pionowa (szlam): 2x WP Sulfatex
- uzupełnienie ubytków i spoin zaprawą: WP DS Levell
- warstwa szczepna (szlam): 1x WP Sulfatex
- gruntowanie: Kiesol 1:1 z wodą

System tynków na nowym murze, wg. il. 7:

- Color LA powłoka malarska RAL 7040
- Tynk szpachlowy - SP Top Q2
- tynk wierzchni, lekki tynk wapienno-cementowy z perlitem: TCW Levell
- tynk podkładowy – wyrównanie, wapienno-cementowy z trawem: TZM Levell

Po zdemontowaniu istniejącej posadzki projektuje się nowe podłoże wraz z poziomą izolacją termiczną i hydroizolacją pod kamiennymi płytami z piaskowca szarego w pierwotnym układzie.

System hydroizolację, wg. il. 7:

- Hydroizolacja posadzki: 2x MB 2K
- warstwa wilgotne podłoże: 1x szlam WP DS [basic]
- gruntowanie: Kiesol MB

System izolacji pionowej fundamentu od zewnątrz i od wewnątrz, wg. il. 7:

- Izolacja pionowa (szlam): 2x WP Sulfatex
- uzupełnienie ubytków i spoin zaprawą: WP DS Levell
- warstwa szepna (szlam): 1x WP Sulfatex
- gruntowanie: Kiesol 1:1 z wodą

Nad budynkiem o rozpiętości 8,40 m zaprojektowano drewnianą więźbę dachową krokwiowo-jętkową/ składającą się z krokwi i jętek, opartych na murlatach.

14.2 PRZEGRODY PIONOWE I POZIOME

14.2.1 PRZEGRODY PIONOWE ZEWNĘTRZNE

Sf1 – fundament

Zew.

- izolacja pionowa przeciwwodna (szlam): 2x WP Sulfatex
- uzupełnienie ubytków i spoin zaprawą: WP DS Levell
- gruntowanie: Kiesol 1:1 z wodą
- warstwa szepna (szlam): 1x WP Sulfatex
- **kamień piaskowiec szary** na zaprawie cem.wap. gr. 90/120 cm
- warstwa szepna (szlam): 1x WP Sulfatex
- gruntowanie: Kiesol 1:1 z wodą
- uzupełnienie ubytków i spoin zaprawą: WP DS Levell
- izolacja pionowa przeciwwodna (szlam): 2x WP Sulfatex

Wew.

Uwaga: Istniejące mury fundamentowe zabezpieczyć izolacją przeciwwodną od wewnątrz obiektu.

Sz1 - cokół

Zew.

- Wg systemu konserwacji kamiennego cokołu z piaskowca
- **kamień piaskowiec szary**, gr. ok. 90/110cm
- gruntowanie: Kiesol 1:1 z wodą
- warstwa szepna (szlam): 1x WP Sulfatex
- uzupełnienie ubytków i spoin zaprawą: WP DS Levell
- izolacja przeciwwodna: izolacja pionowa (szlam): 2x WP Sulfatex

- obrzutka: SP Prep
- tynk renowacyjny, podkładowy: SP Levell
- tynk renowacyjny, wierzchni: SP Top White gr. min 2 cm
- zaprawa szpachlowa: SP Top Q2

Wew.

Sz2 – ściana istniejąca

Zew.

- powłoka malarska Color LA, RAL 7040
- zaprawa szpachlowa: SP Top Q2
- tynk renowacyjny, np. Remmers: SP Top White gr. min 2 cm
- obrzutka: SP Prep
- wzmocnienie podłoża preparatem: Primer Hydro S
- **kamień wapienny na zaprawie wap.** gr. 80/100cm
- wzmocnienie podłoża preparatem: Primer Hydro S
- obrzutka: SP Prep
- tynk renowacyjny, np. Remmers: SP Top White gr. min 2 cm
- zaprawa szpachlowa: SP Top Q2
- Color LA powłoka malarska, kolor wg Projektu technicznego (II etap prac)

Wew.

Sz3 – ściana odbudowana

Zew.

- powłoka malarska Color LA, RAL 7040
- zaprawa szpachlowa - SP Top Q2
- tynk wierzchni TCW Levell
- tynk podkładowy TZM Levell - wyrównanie
- Kamień wapienny na zaprawie cem.-wap. gr. 80/100cm
- tynk podkładowy TZM Levell – wyrównanie
- tynk wierzchni TCW Levell
- tynk szpachlowy - SP Top Q2
- powłoka malarska Color LA, kolor wg Projektu technicznego (II etap prac)

Wew.

System izolacji pionowej fundamentu od zewnątrz i od wewnątrz, wg. il. 7:

- Izolacja pionowa (szlam): 2x WP Sulfatex
- uzupełnienie ubytków i spoin zaprawą: WP DS Levell
- warstwa szczepna (szlam): 1x WP Sulfatex
- gruntowanie: Kiesol 1:1 z wodą

14.2.2 PRZEGRODY POZIOME**P0 – podłoga na gruncie**

- płyty kamienne piaskowiec szary 2 cm
- zaprawa klejowa
- wylewka betonowa zbrojona 4 cm
- warstwa rozdzielająca / poślizgowa
- styropian EPS Grafit 10 cm
- hydroizolacja: 2x MB 2K
- warstwa wilgotne podłoże: 1x szlam WP DS [basic]
- gruntowanie: Kiesol MB
- płyta betonowa 14 cm
- warstwa stabilizująca, piasek zagęszczony 10-15 cm
- grunt / skała

D1 - dach

- blacha płaska łączona na rąbek stojący
- wiatroizolacja
- deskowanie 24mm
- przestrzeń wentylacyjna 5 cm
- krokwie 10x20cm / Wełna mineralna pomiędzy krokwiami 15 cm
- wełna mineralna pomiędzy łątami 5 cm
- paroizolacja
- płyta GK Knauf ogniochronna GKF 2x1,25 cm

14.3 ELEWACJE

Zastosowano następujące materiały do wykończenia elewacji zewnętrznych:

- 1- Gzymsy

Tynk wierzchni TCW Levell, struktura gładka

Tynk szpachlowy SP Top Q2

Color LA powłoka malarska, kolor RAL 7040

2- Powierzchnia ścian

Tynki w zależności od muru istniejący / odbudowywany, Patrz pkt. 3 i pkt. 14.2.1.

Color LA powłoka malarska, kolor RAL 7040

3 - Detal architektoniczny, tynkowany (nie tynkowany z piaskowca szarego)

Tynk wierzchni TCW Levell, struktura gładka

Tynk szpachlowy SP Top Q2

Color LA powłoka malarska, kolor RAL 7040

4 - Pokrycie dachowe

Blacha płaska na rąbek stojący - RAL 7040

P – Parapety zewnętrzne

Kamienne profilowane z piaskowca szarego.

O - Stolarka okienna

Okna drewniane, w kolorze dąb, wg zestawienia stolarki

R - Orynnowanie

Rynny stalowe, ocynkowane malowane na kolorze szarym, RAL 7042

D - Drzwi zewnętrzne

Drewniane, jednoskrzydłowe, pełne, w kolorze dąb, wg zestawienia stolarki.

14.4 SUFITY

W budynku zakłada się wykonanie otwartej więźby dachowej obudowanej płytami GK Knaufa ogniooporna GKF, 2x1,25 cm.

UWAGA! Sufity muszą posiadać dokumentację potwierdzającą ich, co najmniej: niepalność, niekapanie i nieodpadanie pod wpływem ognia - §262.1 (Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.)

14.5 POSADZKI

W obiekcie zaprojektowano posadzki wykonane z następujących materiałów:

- Płyty kamienne z piaskowca szarego, z użyciem jako świadków kilku najlepiej zachowanych pierwotnych płyt poddanych konserwacji zachowawczej.

Szczegółowa lokalizacja poszczególnych materiałów oraz ich rodzaj wg Projektu technicznego, aranżacji wnętrz (II etap prac).

UWAGA! Wykończenie i wystrój wnętrz – co najmniej trudno zapalne, których produkty rozkładu termicznego nie są toksyczne lub silnie dymiące.

14.6 STOLARKA DRZWIOWA I OKIENNA ZEWNĘTRZNA

Zgodnie z zestawieniem stolarki drzwiowej i okiennej.

14.7 OŚWIETLENIE

Wg opracowania branżowego i Projektu technicznego (II etap prac).

14.8 ELEMENTY WYPOSAŻENIA WNĘTRZ

Projekt wnętrza według Projektu technicznego (II etap prac).

14.9 INSTALACJA ELEKTRYCZNA I NISKOPRĄDOWA

Wg opracowania branżowego w proj. technicznym.

14.10 DETAL ARCHITEKTONICZNY

14.10.1 DETAL NA ZEWNĄTRZ

Detal architektoniczny opracowany według zachowanych źródeł i dokumentacji ikonograficznej, a także na wzór zachowanych luźnych elementów – reliktyw kamiennych pochodzących z obiektu, które należy zinwentaryzować, a następnie poddać konserwacji zachowawczej, i w miarę możliwości użyć podczas odbudowy, jako świadki po pierwotnej budowl.

Zachowany portal wejściowy, fragmenty profilowanych obramień okiennych, generalnie kamieniarkę poddać konserwacji zachowawczej i napraw oraz zabezpieczeń, wg wyżej podanego programu konserwatorskiego, pkt. 3. Ten i pozostałe detale zachować w formie stanu istniejącego i odtworzyć na podstawie rysunków projektu budowlanego i technicznego (II etap prac) na podstawie zachowanego materiału ikonograficznego, m.in. il. 3-6, 16.

il. 16 Kaplica Orzechowskich w Morawicy. Elewacja boczna południowa. Stan z lat 90. XX wieku

14.10.2 DETAL WEWNĄTRZ

Według Projektu budowlanego wykonać cokoły, bazy, pilastry, głowice i profilowany gzyms oraz obramienia otworu drzwiowego i otworów okiennych, wg rysunków przekroji opracowanych na podstawie odtworzyć zachowanego materiału ikonograficznego, m.in. il. 6, wraz parapetami i stolarką, wg zestawienia stolarki okiennej i drzwiowej.

Opracowanie detalu i aranżacji wnętrza według Projektu technicznego (II etap prac).

14.11 DACH

Dach dwuspadowy.

Pokrycie dachowe z blachy płaskiej łączonej na rąbek stojący.

Wieżbę należy wzmocnić zgodnie z Projektem technicznym branży konstrukcyjnej (II etap prac).

Palną konstrukcję dachu należy obudować od strony poddasza przegrodą o klasie EI60.

15.0 DANE DOTYCZĄCE WARUNKÓW OCHRONY PRZECIWPÓŻAROWEJ

Podstawowe akty prawne:

[1] ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (jednolity tekst Dz. U. z 2020 r. 1333).

[2] rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tj. Dz.U. 2019 poz. 1065 z późn. zm.)

[3] rozporządzenie MSWiA z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719 z późn. zm)

[4] rozporządzenie MSWiA z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030)

[5] rozporządzenie MSWiA z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 2015 poz. 2117)

Uwaga

- Wymiary podawane zgodnie z wymaganiami rozporządzenia [2] należy rozumieć jako uzyskane po wykończeniu elementów budynku, a w odniesieniu do wymiarów okiennych i drzwiowych jako wymiary w świetle ościeżnicy.
- Wszystkie elementy budowlane charakteryzujące się nośnością szczelnością i izolacyjnością ogniową (REI) powinny być wykonane jako rozwiązania systemowe, oferowane przez ich producenta (wytwórcę) lub na podstawie jednostkowego dopuszczenia do stosowania w budownictwie.
- Zamknięcia otworów charakteryzujące się klasą odporności pożarowej oraz dymoszczelnością powinny być wyposażone w urządzenia powodujące ich samoczynne zamknięcie się w przypadku wystąpienia pożaru.

15.1 CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Przedmiotem projektu jest odbudowę budynku sakralnego. Przedmiotowy obiekt jest budynkiem murowanym, jednokondygnacyjnym, bez poddasza użytkowego, niepodpiwniczonym. Budynek w kształcie prostopadłościennym z dwuspadowym dachem. Budynek wolnostojący. Budynek o maksymalnych gabarytach: długość budynku (z filarami) – 12,55 m (14,00 m), szerokość budynku (z filarami) 8,40 m (10,00 m), wysokość do kalenicy – 11,45 m, przykryty dachem dwuspadowym, na konstrukcji drewnianej. Wejście jedno – główny portal od strony zachodniej szer. 1,50 m. Dotychczas, obiekt był „trwałą ruiną”, pierwotnie pełnił funkcję budynku sakralnego.

15.2 POWIERZCHNIA, WYSOKOŚĆ I LICZBA KONDYGNACJI

Powierzchnia wewnętrzna – 67 m²;

Powierzchnia zabudowy – 130 m²;

Ilość kondygnacji – 1 nadziemna
 Wysokość – 11,45 m (N)
 Kubatura (brutto) – 1115,69 m³

Zestawienie powierzchni, wysokości i liczba kondygnacji:

Szerokość budynku	10,00 m
Długość budynku	14,00 m
Wysokość budynku	11,45 m
Liczba kondygnacji	1 nadziemna
Klasyfikacja wysokości	Budynek niski N
Powierzchnia zabudowy	130 m ²
Powierzchnia całkowita:	144 m ²
Powierzchnia użytkowa:	67 m ²
Kubatura (brutto)	1115,69 m ³

Odległość od obiektów sąsiadujących

Projektowany budynek to budynek wolnostojący, ze ścianami z otworem drzwiowym i otworami okiennymi z każdej strony graniczy z działkami, nie graniczy z żadnym budynkiem. Odległości projektowanego budynku od najbliższych granic działki i budynków sąsiednich:

- od strony południowej działka sąsiaduje z terenem pasów drogowych (granica z działką nr 339/13) – ok. 57.10 m od budynku kaplicy do krawędzi drogi
- od strony północnej (granica z działką nr 339/8) – ok. 59.20 m od budynku kaplicy do granicy działki
- od strony zachodniej (granica z działką nr 3) – ok. 67 m od budynku kaplicy od granicy działki
- od strony wschodniej (granica z działką nr 339/12) – ok. 174.50 m od budynku kaplicy do budynku kościoła; ok. 161.60 m od budynku kaplicy do budynku dzwonnicy

Zgodnie z par. 12 i par. 272 Warunków Technicznych - przy projektowanych rozwiązaniach, wymagane odległości ze względu na bezpieczeństwo pożarowe od sąsiednich budynków i granic działek są zachowane.

15.3 KATEGORIA ZAGROŻENIA LUDZI ORAZ PRZEWIDYWANA LICZBA OSÓB NA KAŻDEJ KONDYGNACJI I W POMIESZCZENIACH, KTÓRYCH DRZWI EWAKUACYJNE POWINNY OTWIERAĆ SIĘ NA ZEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ

Umiejscowienie i przeznaczenie	Kategoria zagrożenia	Przewidywana maksymalna liczba osób
parter – pomieszczenie sakralne – nabożeństwa	ZL III	50

W budynku nie występują pomieszczenia przeznaczone dla więcej niż 50 osób, pomieszczenia nie są przeznaczone na stały pobyt ludzi.

Drzwi ewakuacyjne otwierane do wewnątrz, jak pierwotnie, ponieważ w projektowanym budynku max. 50 osób, ponadto przepis nie dotyczy budynku wpisanego do rejestru zabytków (§ 236, pkt.4), a do takich należy opracowywany budynek.

15.4 DANE DOTYCZĄCE WARUNKÓW OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Parametry pożarowe występujących substancji palnych:

W projektowanym budynku sakralnego nie przewiduje się występowania materiałów palnych wynikających z jego użytkowania oraz wyposażenia.

Przewidywana gęstość obciążenia ogniowego:

Dla budynków kwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) do ustalenia wymagań przeciwpożarowych gęstości obciążenia ogniowego nie określa się.

Kategoria zagrożenia ludzi, przewidywana liczba osób przebywających w budynku:

Projektowany budynek kwalifikuje się do kategorii zagrożenia ludzi ZLIII.

Przewidywana ilość osób mogących przebywać jednocześnie w budynku, max do 50 osób.

Ocena zagrożenia wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych:

Pomieszczenia zagrożone wybuchem nie występują.

Podział obiektu na strefy pożarowe:

Projektowany budynek stanowi jedną strefę pożarową o powierzchni całkowitej 67,00 m². Dopuszczalna powierzchnia strefy pożarowej dla tego typu budynku wynosi 8 000 m².

Klasa odporności pożarowej budynku oraz klasa odporności ogniowej i stopień rozprzestrzeniania ognia elementów budowlanych:

Klasa odporności pożarowej dla projektowanego budynku sakralnego to **klasa D**.

Elementy budynku dla "D" klasy odporności pożarowej, powinny w zakresie klasy odporności ogniowej spełniać co najmniej następujące wymagania:

• główna konstrukcja nośna	R30
• konstrukcja dachu	nie stawia się wymagań,
• strop	REI30
• ściany zewnętrzne	EI30 (dotyczy pasa międzyokiennego)
• przekrycie dachu	co najmniej RE 15.

Wszystkie wymienione elementy budynku powinny być nierozprzestrzeniające ognia.

Stałe elementy wystroju wewnątrz powinny być wykonane z materiałów co najmniej trudno zapalnych i nie kapiących.

Warunki i strategia ewakuacji ludzi lub ich uratowania w inny sposób:

1) Określenie ilości osób przebywających w budynku:

- łącznie w budynku przewiduje się możliwość jednoczesnego przebywania okresowo do 50 osób.

2) Analiza poziomych dróg ewakuacyjnych:

- w pomieszczeniach, od najdalszego miejsca, w którym może przebywać człowiek, do wyjścia ewakuacyjnego na zewnątrz budynku, powinno być zapewnione przejście ewakuacyjne o długości nie przekraczającej w strefach pożarowych ZL – 40 m.
- szerokość przejść ewakuacyjnych w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi należy obliczyć proporcjonalnie do liczby osób, do których ewakuacji ono służy, przyjmując co najmniej 0,6 m na 100 osób, lecz nie mniej niż 0,9 m, a w przypadku przejścia służącego do ewakuacji do 3 osób – nie mniej niż 0,8 ,
- szerokość drzwi z pomieszczeń przewidzianych do przebywania do 3 osób – co najmniej 0,8 m, powyżej 3 osób – co najmniej 0,9 m.

3) Wystrój wewnątrz:

- zabrania się stosowania do wykończenia wewnątrz materiałów i wyrobów łatwo zapalnych, których produkty rozkładu termicznego są bardzo toksyczne lub intensywnie dymiące,
- na drogach komunikacji ogólnej, służącym celom ewakuacji, stosowanie materiałów i wyrobów budowlanych łatwo zapalnych jest zabronione,

4) Oznakowanie wyjść ewakuacyjnych:

- wyjścia ewakuacyjne oznakować znakami ewakuacyjnymi odpowiadającymi Polskiej Normie

PN –EN-ISO 7010 : 2012 Symbole graficzne – Barwy bezpieczeństwa i znaki bezpieczeństwa.

Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego instalacji użytkowych

Projektowany budynek będzie wyposażony w następujące instalacje:

- elektryczną

Instalacje należy wykonać i zabezpieczyć pod względem ochrony p.poż. zgodnie z PN.

Dobór urządzeń przeciwpożarowych w obiekcie, dostosowany do wymagań wynikających z przyjętego scenariusza rozwoju pożaru w budynku:

Projektowany budynek będzie wyposażony w następujące urządzenia przeciwpożarowe:

- przeciwpożarowy wyłącznik prądu zlokalizowany przy wejściu przewodów przez ścianę/posadzkę budynku z przyciskiem uruchamiającym przy głównym wejściu do obiektu.

Wyposażenie w gaśnice

W budynku na każde 100 m² powierzchni należy zapewnić jedną jednostkę masy środka gaśniczego 2 kg zawartego w gaśnicach proszkowych przystosowanych do gaszenia pożarów grup ABC. Uwzględniając powyższe wymagania, projektowany budynek należy wyposażyć w gaśnice proszkowe zawierające łącznie co najmniej 2 kg proszku.

Przygotowanie budynku i terenu do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych

Budynek nie wymaga montażu instalacji hydrantowej. Na działce 339/14 są dwa zewnętrzne hydranty DN90 mm, w odległości około 21 m.

Do projektowanego budynku nie jest wymagana droga pożarowa.

INFORMACJA DOTYCZĄCA UZGODNIENIA PROJEKTU BUDOWLANEGO POD WZGLĘDEM WARUNKÓW OCHRONY P.POŻ.

Zgodnie z ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 oraz z 2003 r. Nr 52, poz. 452) przedmiotowy **budynek nie wymaga uzgodnienia projektu** pod względem ochrony przeciwpożarowej.

16.0 INFORMACJA O ZGODZIE NA ODSTĘPSTWO, O KTÓRYM MOWA W ART. 9 USTAWY LUB O ZGODZIE UDZIELONEJ W POSTANOWIENIU, O KTÓRYM MOWA W ART. 6A UST. 2 USTAWY O OCHRONIE PRZECIWPOŻAROWEJ

Nie dotyczy, przedmiotowy budynek nie wymaga uzgodnienia projektu.

17.0 UWAGI KOŃCOWE

Prace budowlane należy prowadzić zgodnie ze sztuką budowlaną, obowiązującymi wymaganiami technicznymi i przepisami BHP. Wszystkie zastosowane materiały budowlane muszą posiadać aktualne atesty i certyfikaty wymagane przepisami szczegółowymi. Przed zastosowaniem elementów budowlanych wszystkie wymiary sprawdzić na budowie.

Zastosowane rozwiązania techniczne wraz z markami producentów i dystrybutorów należy uznać za przykładowe. Istnieje możliwość zmiany materiałów na inne odpowiadające formie i charakterystyce technicznej po konsultacji z projektantem.

Załącznik 1 - Ekspertyza techniczna Kaplicy Oraczewskich sporządzona przez mgr inż. Sylwię Wdowik, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Budownictwa i Architektury, Kielce, październik 2023 r.

Załącznik 2 - Opinia Geotechniczna dla zadania – Renowacja i odbudowa Kaplicy Oraczewskich w Morawicy, na działce nr Ewid. 339/14